

Gyűjtő: SASS JÓZSEF

Gyűjtés ideje: 1965

TART.: RICSAJ FERKÓ HAGYATÉKA (NÉPSZÓLVÁNY)

---

47 lap

FŐLOKALOS MUTATÓ:

SAKTUTATÓ: XXVII

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖZLÉS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 1075-ÖS TÍZELEF ALÓL

RIPPLRÓNAI MUZEUM

KAPOSVAR

Telefon: Postafiók 70.

1075

RICSAJ FERKÓ HAGYATÉKA

Népszinmű 4 felvonásban.

Irta:

Sass József

Szereplők száma: 30

Ebből nő: 5

Férfi: 25

Ricsaj Ferkó hagyatéka.
 Népszinmű 4 felvonásban.
 Történik: Somhidán.

S Z E R E P L Ő K

özv. Ricsaj Ferenczné
 özv. Ricsaj Gáborné sz. Tódor Verona /Ricsajné menyé/
 Ricsaj Katalin /a lánya/
 Szikra István /adóellenőr/
 Sugár István /agranómus/
 Postakihordó
 Resze Mihály /mezőőr/
 Menyhárt Ferenc /Ricsajné bátyja/
 Pörgye Péter /sógora/
 Pörgye Péterné
 Mádi öreg Plébános
 Rendőr szakaszvezető
 Közrendőr
 Polgári ruhás nyomozó
 Suskó József / tanácsstagok
 Kárász vendel
 Nyers bőrös
 Burján Antal /tanácselnök/
 Galambos völgyi /tanácsitkár/
 Furi Matyi /hivatalsegéd/
 Padragi Béla /Járási hivatalnok/
 Király Bálint /uj adóügyi/

Idézettek:

Okosné, Ordas Lajos, Eblaki József, Pekori János,
 Szatócs Ignác, Babai János, Bucsi Ferenc.

I. Felvonás

Szin: Ricsajék szobája ahol dolgozni is szoknak - lakó szoba.

1 jelenet.

özv. Ricsaj Ferenczné parasztasszony és menyé Verona ugyan-
csak özvegy újdivatu de sötét ruhába. /meghalt férje agra-
nómus volt./

- Ricsajné: /Rokkázik a szobában/ "Hej-hej, fakad a bojzza /csöszén mert nagyot hall/ бүдös a jokka."
- Veri: /Harmincötéves özvegy sötét ruhában. - Olyan városiasan öltözött külsője - nyughelyben ül. Cicájának a nyakán nagy piros masnit köt meg. Aki ricsajnéni elhunyt fiának özvegye./ Cicuskám. Így csinos légy. Napozz vélem egy kicsikét. /hátradől a nyughelyen/Cicáját ölébe tartva cirogatja, majd arcához tartja és úgy babusgatja./- Ciluskám - édes kis ciluskám.
- Ricsajnéni: /Mindig mást mond mint Veri, mert nem hallja/ Méd et ~~xa~~ kötetet pöl áspálom. Attán többet nem.
- Veri: Verihez: te ud tereted at ta mattát. Majd e tölt bóhával. /hangosan/ Az én ciluskám nem balhás mamucikám. De nem ám. /cicához/ Ugye kis cilukám, nincs balhád... Nincs nincs fürdünk gyakran. Meg a balhapor sem kutya:- De nem ám.
- Ricsajnéni: Kutyába macskába terem a bóha - Emberbe tetü - macskába bóha. De jén nem ötmerem edditet sem. Tejetem a tisztaságot.
- Veri: /Hangosabban/ Mondom hogy az én cilámba nincsen balha /indulatosan/
- Ricsajnéni: A Kati nem szereti hogy a mattáva játszó. A kati jó dódos. Én rám üt. Én is dódoztam mindátig; Haj jaja Met töllött öjedenni... A Kati pérhó med.
- Veri: /Cicával a kezében odaugrik anyósához és a fülébe kiabál/ Fújja föl a Katiját.. Erti! Nagyon odavan a kedves Katijával. Azért nincs nekem helyem az uram szülői házánál.. Menjen férjhez ha nem fér a bőribe. De énnekem hagyjon békét, szégyen özvegy létemre. /zokogva sir/ Én is voltam menyasszony, azért nem gyűlöltem meg a Katit. De az én sógornóm ugy bele bolondult abba a vén majomba, hogy engem vet meg. /zokog/

2. jelenet.

Előbbiek és Katalin

- Kati: /Kapával a vállán mezőről jön haza/ Mi bajod neked a vén majommal? Te-te macskapicér. /leteszi a kapát balkézrel a nyelit fogja, jobbkezét csipőre teszi/ Eltöltöd a házat bóhával. Mert csak a macska meg a kutya az istened. Jobb dolgoznál!..
- Veri: Így nem beszélhetsz egy dolgozó nővel vedd tudomásul.
- Kati: Szép egy dolgozó nő az aki csak a macskával játszik
- Ricsajnéni: /Katihoz mint aki nem hallotta a pert -/ E fogyott a kikapállás? Na hála legyen a jóistennek.. Hát a Pittával nem talátoztát?..
- Veri: Majd megtudod hogy én kicsoda vagyok, ha még nem ismernél. Elmegyek a "tanácsba" /el/
- Kati: Csak eregy. Isten hírével járgy. Tuggya a "Tanácsis% hogy ki vagy.

- Ricsajnéni: Pejig meg mondtam neki hogy az "ujhegybe" kapálsz..
 Kati: /Haragosan/A rosseb kapált az ujhegyen. Hát nem megmondtam ha valaki keres a csutoraszáritóba vagyok. *a csutoraszáritóba*
 Ricsajnéni: Mondtam netijje, hogy ne mennyen e, várgyon meg ittun. Iszen mindá düsz haza. De csak sijetett utánad. Most láttam először De én jót nézek ti belüle.
 Kati: Mondom, hogy a csutoraszáritóba voltam. /fülébe/ Régen elment abba a rossebes "ujhegybe"?
 Ricsajnéni: Aszonta vissza gyün.

3. jelenet.

Ricsajné, Katalin és Szikra István adóvégrehajtó.

- Végrehajtó: Ugy látom most jókor jöttem.
 Ricsajnéni: Na má itt a Pitta.
 Kati: Mit beszél a mama? /Végrehajtóhoz/. Ismeri magát a mama?
 Ricsajnéni: / Végrehajtó vállára teszi a kezét/
 Dejét szép csinos ember. Jó jár ám az én Katimmal. Jó dódos.
 Kati: Kicsoda maga?
 Végrehajtó: A végrehaj.. Illetőleg adó ellenőrző. Ugyebár Ricsaj Katalin-hoz van szerencsém?
 Ricsajnéni: Odatalát a zujhegybe?
 Végrehajtó: Édesanyám nem hall. ⁺eljes süket.
 Végrehajtó: Vettem észre a nénin amikor már az előbb itt jártam.
 Kati: Maga járt itt?
 Ricsajnéni: Csak szeressék egymást. ⁺egyenek jó házaspárok. Ezt a Verit is szeressék szegény özvegy menyemet. Valahá elment majd vissza gyün. /rokkával a kezében kifelé/

4. jelenet.

Előbbieket és a postakihordó.

- Postás: /Kettőborítékos levelet hoz/ Ricsaj ^Katalinnak levele vagyon. Aminek Katalin had örvendjen nagyon.
 Ricsajnéni: /rokkával kifelé postásnak szól/ Meggyütt ám /elő
 Kati: / Átveszi a levelet/ Köszönöm. /ollót keres fölmetszi egyik levelet/ Jajj!..
 Postás: Mi baj?
 Katalin: Ez a Veri levele.
 Postás: Nem számít.... Egyháztartás.
 Katalin: Dehogyan nem számít. Maga lesz a tanum hogy nem olvastam el. Meg ez az ur. ⁺essék a levél nem tartom nálam.
 Postás: Hát hol van a Veri?
 Katalin: A tanácsnál megtalálja.
 Postás: /visszaveszi a levelet/ Kellemetlen de mi a csodát csináljak./
 /el/

5. jelenet.

- Katalin: /a másik levelet nézi/ Ez az enyém. /lelkessedve/ Erre kíváncsi vagyok.
 Végrehajtó: A kedves mamája azt mondta. hogy nekem, hogy maga nagyon várt engemet. Okvetlen jöjjenek vissza.
 Tetszik engem ismerni?

- Katalin: Én...én a Pistát vártam.
 Végrehajtó: Ami azt illeti én Pista vagyok.
 Katalin: Igazán. Egész véletlenül.
 Végrehajtó: Nem kérem semmi véletlen. Szándékosan keresztel. Illetőleg Pista lettem.
 Katalin: Én nem ilyen Pistát vártam.
 Végrehajtó: Mi a kifogása ellenem.
 Katalin: Semmi. De az a Pista nem ilyen....uras. Paraszt az. Hozzám való.
 Végrehajtó: Katalinka! Maga engem urnak néz?
 Katalin: Hát persze. Meg is haragunna ha nem annak nézném.
 Végrehajtó: Hej Katalinka, pedig oly szívesen lennék én paraszt.
 Katalin: Ezen könnyen segíthet. Lépjen be a termelő csoportba. Vállalja a termelő munkát.
 Végrehajtó: Miért! Katalinka is belépett talán?
 Katalin: Én már tul vagyok rajta.
 Végrehajtó: Hogy-hogy tul van?
 Katalin: Benn voltam de szét oszlottunk. Ugyan a többiek vissza mentek de... nekem elment a kedvem.
 Végrehajtó: Kezd érdekelni Katalinka. Minek volt oly rossz kedve, hogy csak úgy elmegy.
 Katalin: A bátyám ugratott be szegény megboldogult de meg is verte az isten. Ha idejébe észbe nem kapok hát semmi nélkül maradtam volna.
 Végrehajtó: Édestestvér bátyya? Ha szabad megkérdezni?
 Katalin: Má nem él. Átok vitte a földbe.
 Végrehajtó: Ugyan kérem....
 Katalin: De bizony isten. Pesten megígérték neki hogy szervezzén egy jó Tsz-t és agranómus lehet benne. Addig addig rászédtek. Akkor idegyűttek lakni pedig má kijussulták a részüket. Én mentem későn korán a mezőre dolgozni. A Veri meg itthon a kutyákkal macskákkal játszott.
 Hát köszönöm az ilyen igazságot. Most elhatároztam, hogy férjhez megyek, pedig már negyvenegy éves vagyok. Soha még gondolatom se vót hogy férhő megyek. De látom hogy így nem élet az élet. Kell egy férfi aki megvéd engem is meg az apai örökségemet is. Ricsaj Ferenc hagyatékát.
 Végrehajtó: Katalinka! Maga egy szeplőtlen szüzi tisztaság?
 Katalin: Elhallgasson ám az illen beszéddel. Nem vagyok én seillen se ollan.
 Végrehajtó: Katalinka /édes, ezer bocsán...
 Katalin: ...Semmi dolgunk egymással
 Végrehajtó: De a kedves mama azt mondta hogy engem vár maga.../Kedvesen/
 ...Katalin! Igazán kedvem volna a Ricsaj Ferkó hagyatékát megmenteni. Katalin! Mit tehetnék az érdekében?
 Katalin: Egy vad idegen ember? Ugyan kérem!
 Végrehajtó: És ha nem vagyok idegen? Katalin?
 Pontosan ilyen vót az álmom - eszményképem - elképzelésem. Közölhetem magácskával még azt is hogy én egy agglegény vagyok? Aki eddig céltalan bolyongottam az életemben.
 Katalinkám! Legyen az én életcélom.
 Katalin: Uram! Ezeket mind kilehetne ám tudakolni. Bár semmi szükség nincsen a puhatolozásra, mert én már eligérkeztem./Mosolyogva/
 Mért nem gyűtt hamarabb.
 Végrehajtó: Katalinkám! Ne szedje fel a hidat köztünk puhatolózzon utánnam.
 Katalin: Felesleges... Nekem már van vőlegényem.
 Végrehajtó: De hátha valami közbejönne?
 Katalin: Mi gyűhet közbe.
 Végrehajtó: Mondjuk hogyha itt hagyná a vőlegény.

- Katalin: /megdöbben/ Isten mentsen meg... Miért magának úgy is kellenék?
- Végrehajtó: Szeretném bebizonyítani /Kedvesem/
Nyujtsa csak felém azt az édes munkás kezét.
/Katalin kezéhez nyul/
- Katalin: Jujj... Nem szabad... Hagyjon engem békeességben. Mit akar velem egy végrehajtó? Talán ez is a szakmához tartozik?
- Végrehajtó: Szóval kítaszit. Nem baj. Nekem így is jó. - A volt tsz tartozását a többi tagokéval együtt fizettetjük.... Türelmi idő.. Én olyan jóindulattal kezelem mintha másképpen végződött volna. Különbben is most nem hivatalosan jöttem... A mama invitált.
- Katalin: /Hol a kezében lévő levelet, hol a végrehajtót nézi mint akinek alkalmatlan a vendég/. A mama összetévesztette ennek a levélnek az írójával.
- Végrehajtó. /Menetközben/ Most már értem Katalin bocsánat ezer bocsánat./el/

6 jelenet.

Előbbieket és Resze Mihály csósz

- Resze Miska: /csósz fölöntöt meg egy zsákot hoz/ Aggyék az a zabtermelő uristen szerencsés jó.../Majdnem beleütközött a végrehajtóba/ Bocsánat uram ha zavarom?
- Végrehajtó: Nincs baj Resze bácsi /el/

7 jelenet.

Ricsajné, Katalin, Resze.

- Katalin: /Máris a levelet bontja/ Miska bácsi! Lesz szives várni míg ezt a levelet elolvasom. Különbben kiküldöm az édesanyámat.
- Ricsajnéni: /Másik ajtón jön/ Resze Miska te vagy itt?
- Katalin: /Be a lakásba/ Mingyá gyűjök.
- Resze: /Kiabálva mert tudja hogy Ricsajné nagyot hall/ Én vagyok itt Treszka együttem azért a kis járandóságér.
- Ricsajné: Jajj..jajj Miska hát mi után pidesset én. Iszen csak dazst tejmett a pődünt. Nem köll azt őjözni a csósznek. A jossebb se loptya e. A dazst.. Nincs főjfi, nincs aki szánca danyézza. Mondtam én má sokszor hogy e veszlek én is özvegy te is özvegy. ...Persze én szegény vagyok.
- Resze: /Nevetve/ Te Mista te... Még mindig csat bolondozó. Vén vagyot én má. Meg sütet is. Majd intább a Tatin.
- Resze: Nem bolondozok én most se meg akkor se bolondoztam mikor fiatalok vótunk. Én szerettelek. De a Ferkó megelőzött. Azér jóba vótunk vele mindig. Nem vót büszke a vagyonára.
- Ricsajné: /~~Balkagotk~~ Bólogat/ Csat még az éne. /sóhajt/

8 jelenet.

Előbbieket és Menyhárt Ferenc

- Menyhárt F: /Ricsajné bátya lép be/ Treszka! Treszka! A zsibák kimentek az utra.
- Ricsajné: /Tutra/ Jajj öttenem sedéj med. Addig léd itt bátyám a Miskával /el/
- Menyhárt: A Katica nincs ithun?
- Katalin: /Belülről/ Ithun vagyok Ferkó bátyám. Má megyek is./szinrelép/ Indulatosan kezében a levéllel/Ferkó bátyám mit szól hozzá lemondott a vőlegényem. Ez a macskapiszter Vera elbeszélte. Itt a levél. Tessék elolvashattya. De a Verát megtépem!
- Menyhárt: Hát ha nem is a vót, nem szabad ám bizonytalan ráfognyi senkire semmit.
- Katalin: Most is a tanácsná van... Mi dóga annak mindig a Tanácsná? meg amit Pista irt ebbe a levélbe azokat Vera szokta hebesgetnyi.

Hogy így meg úgy - az én apám nem igaz tén szerezte ami je vót. Most meg má a Pista irgya.....na.-na csak óvassa.

Menyhárt: Nincs ám itt az ókulóm. Meg aztán látod most se a tanácsba van a Vera hanem minálunk. Mindenáron odaszerezte gyűnni hallode. Panaszkodott hogy még a macskáját se szüveled, itt akar hagyni benneteket.

Resze: Hát bizony a macska nem is szüvenyi való. A rosseb döglessze meg ahun egy van, mind egy lábíg. Én sok pallást bejárok, de a gabonát össze keverik. Beleszemetelnek aztán eltakarják. Utálatosabb nincs a macskától, én ammondó vagyok.

Katalin: Igaza van Miskabácsi csunya állatok, aztán az ember ételibe piszkit. Mer hát mégis csak étel lesz a gabonából.

Menyhárt: Hát azért csak ne fessétek az ördögöt feketébbre mint amilyen. Van szép macska is.

Resze: Én meg nemtom is én hogyan miképp mongyam. Talán emennék ha egyszer a pörgyérd meg a kóróru nem akar fűzetnyi a Treszkánk. Iszen abba igaza van is neki a rosseb se loptya el őket, azokat nem kő féltényi.

Katalin: Ne mennyen el Miska bácsi mit szól ehő a levélhő kíváncsi vagyok.

Menyhárt: Hát akkor csak óvasd fő Katicám.

Katalin: /olvas/

Kedves Katicám!

Nehéz fájjó szivvel nyulok a tollhoz abból a czélből, hogy magának - ilyen hangzásu levelet irjak. Igazán semmiféle okom nincs arra, hogy magát megbántsam. Vagy ha így irhatom hogy megszomorítsam. Mit tagadjam: nekem is fáj ez a fordulat hogy nem lehetünk házastársak. Minekutánna elég eősnek és értelmesnek tartom magát, azért őszintén felmerem tánni az ok alapját.

Menyhárt: Katiczám! Te nekem azt mondtad hogy illen magunkfajta huzóvonyó emberhő mész férhő.

Resze: Hát én is ammondó vagyok hogy ez nem parasztember. Aki így ir mint egy fiskális... De nem ám.

Katalin: Pedig az. /tovább olvassa a levelet./

Édes Katicza mivel a mi házasságunknak anyagi feltételei is lettek volna.-Megmenteni a Ricsaj féle hagyatékot. Nem elég az hogy a pusztal lelkeségi kapcsolatok hivek legyenek közöttünk a szerelemből csirázó szeretet megtartására. Nekem felelőséget kellene vállalni olyanra, amit be nem válthatok.

Menyhárt: Érted Miska?

Resze: Hát mit tagaggyam. Nem tudom is én hogyan meg miképp én...én nem értem.

Katalin: Én sem..... /tovább olvas/ Tudomásomra jutott, hogy a megboldogult papa nem is Ricsaj Ferenc volt, hanem Radics Ferenc, aki kilépett a cselédi sorból. Először dolgozott mint zsellér napszámos. Azután elkezdett vásározni kupeckodni. Az első világháboru alatt mivel katonaviselt nem volt - itthon megszedte magát. Elkezdett mulatozni kocsmában otthon nan nap után éjjszakánként ittak, daloltak, házibálokat rendeztek. Ezt nevezték Ricsajnak s éppen ezért maradt rajt a Ricsaj név amit később hivatalosan is felvett.

Menyhárt: Hunnan tuggya ez ezeket?

Resze: A szent uccse!

Katalin: a Veritől..... /olvas/

De akkor nem kellett tudomány a kereskedéshez, mert az állam gazdálkodása leromlott. A háboru alatt tönkre is ment. Azonban voltak szerencsés halandók akik adtak wettek a vásáron. Ahogyan a pénzvásárló ereje romlott ugy ugrott föl a jószágára. Az állam pénztárainak követeléseik pedig maradtak a mélyponton. Így a felszaporodott milliókon nagy tartozásokat lehetett kiegyenlíteni. Viszont az állami pénzhanyatlás egész dolgozó népünk vállára nehezedett.

Mivel megboldogult papája is ilyen alapon szerezte földjeit így annak megmentésére sem anyagi sem erkölcsi jogalap nincsen. De haszonélvezője sem kívánok lenni az ilyen kétes keletkezésű földnek.

Remélem hogy azért nem haragszik senkire. Még édesapja jóemlékét sem homályosítja be. Ő nem volt hibás. A hibák azok követték el akik céltalan háboruba sodorták a magyar népet.

Ha valakire haragudni akar az csak a zsarnoki kizsákmányoló tőke lehet.

Ezzel vagyok továbbra is őszinte tisztelője

Sugár István

- Katalin:** /zokogva sirva/ Ferkó bátyám, Ferkó bátyám! Sohasem gondoltam volna hogy így lehessen egy férfit szeretni... Most ezután a levél után még jobban megszerettem. Ilyennek képzeltem az igazi férfit. Aztán most talán jobb volna ha nem volna ennyire igazi, ennyire szőrszálrepegető. Akkor ... ha mindenki így gondolkozna - fele falu vagy több otthagyná a fölgyét mert hát nem jogos neki.
- Menyhárt:** Hát bizony nem is ~~ám~~ hugom ha jó vesszük.
- Resze:** De nem ám. Mert hát nem tudom is én hogyan miképp, sokan könnyen gazdagodtak ám. Mint teszem hozzá a Pörgye Péter is. Sohasem lett volna belőle sehun semmi ha a háboru nem gyün.
- Menyhárt:** Én má megmondtam neki szemibe is, hogy nem a te emberségedbű szerezted, hanem a szerencse trafált.
- Resze:** Ha a háboru másképp dül e alighanem bennt szakadt volna a nyaka.
- Menyhárt:** Most mégis aszongya, hogy ezek a kódások ingyen kapták a ~~km~~ uraság fölgyit.
- Resze:** Pedig ezek füzetik a részleteket, azok meg két három tik árábú törlesztettek le negyven, ötven hód föld árát.
- Resze:** De bizony szent uccse!
- Katalin:** /Indulatosan/ Semmi közük hozzá. Látom hogy maguk is ellenségeink. Azért is megmentem a Ricsaj hagyatékot.
- Resze:** Nagyon főnhangon vagy Katicza. Hát akkor mér nem füzeted ki a csőszenek a járandót. Anyád aszongya hogy a pörgyét meg a kórót a rossebse loptya el. Ez igaz. De én ebből nem élek meg. Én megörözném a buzát is meg a kukoricát is a földeteken. Hát mé nincs rajta!
- Katalin:** Majd lesz! ..... De itt a Pörgye sógor. Na hozta isten. Ugy is sok az ellenségem.
- Menyhárt:** Ellenséged vagy magad magadnak, nem ám én, /el/
- Resze:** Meg én se ám. Azért öröztem a kaszírvas kórós fölgyeiteket ingyen /el/

9 jelenet.

Katalin, Menyhárt, Pörgye Péter.

- Pörgye péter:** /Büszke tartásu nyegle paraszt tipus/
De siettek... a teringettét.
- Katalin:** Hagyja őket sógor. ^{Am} Nem jót hoztak nekem. /utánuk/Ferkó bátyám Nem is mondta hogy mit akar.
- Menyhárt:** /vissza kiált/ Majd ha meggyün az eszed.

10 jelenet.

- Pörgye péter:** Ez aztán szépen tud beszélni a hugával. Aztán ilyen emberek akarják vezetni a falut. Akik ha ez a világ nincsen örökös cse-lédek maradtak volna.
- Katalin:** Ugy-e nincs igazuk? Pörgye sógor.
- Pörgye:** De nincs ám. A te apádnak kisujjába több esze volt, mint egy ilyen regimentnek a fejébe... Hanem Katalinom én igen kényes ügyben járok.

Katalin: Talán a Veri küldte?

Pörgye: Nem... nem találtad el. Különben én a Veriékkel addig sem rokon-szenveztem amíg a bátyád élt. Én sajnáltalak hogy kihasználtak. De most nem is erről akarok beszélni veled.
....Hogyan vagytok ti ezzel a Sugár Istvánnal? Tudod hogy az egy nagy kommunista?

Katalin: Részemről már mindegy hogy mi a pártállása. Sajnos én elveszítettem. Pedig szeretetre való volt.

Pörgye: Nehogy úgy gondold, hogy csak a pártállása volt kommunista, élvileg is, egy veszedelmes nagy kommunista.

Katalin: Nekem semmiképpen sem számít. Mondom hogy elveszítettem Sugár Istvánt és vele együtt az életemet - a hitemet is. Én megszerettem. Felesége akartam lenni. Meg is volt reája a kezdeményezés. Aztán vége. levelet írt hogy nem, nem lehet az enyém./sirásra hajolva törölgeti szemeit/

Pörgye: Antul jobb bár könnyedén megszabadultál tőle. /Biztató ravaszsággal/ Katalin! Katicám! Hallgass ide. ²szedbe se tartsd azt a kommunistát. Most lehetsz csak igazán boldog.

Katalin: ¹a iszen szép kis boldogság az ilyen.

Pörgye: Hogy szép-e? de szép ám! Csak én rám hallgass. Régen akartam én már neked szólni e-felü. De azt hittem hogy apáca akarsz lenni.

Katalin: Mi felü?

Pörgye: Mi felü.... mi felü...²hát .... hát légy a szeretóm.

Katalin: Micsoda? Nem szégyelli magát sógor?

Pörgye: De nem ám. /átakarja ölelni Katalint/

Katalin: /Ellöki magától sógorok ingerülten/ Kifelé sógor ki innen. Mi van magával? Megbomlott.

Pörgye: /elpirult meghökkelnt könyörgésre kezdett/. Megbolondultam. Bocsáss meg édes Katicza. Bocsáss meg!
Beismerem hogy rosszat akartam. Pedig... pedig nem is illen szándékkal indultam, egész más végett gyűttem. Mit tagaggyam amióta hallottam hogy férjhez mész, sokat gondoltam rád hát iszen ejnye megérett a mi Katicánk esze. Férjhez megy. De hát minek élt eddig ollen cicele életet egy illen életerős leány. A bolondeszem nem kitört ahogyan egyedül találtalak itthun. Ugye nem haragszol.²
Hát mondjam el hogy ki küdött ide.

Katalin:a A Vera.

Pörgye: Ne gondollá illenre. Férfi küdött engem. Mégpedig jóra való ember. Különb nálam. Mert én elhibáztam.

Katalin: Hogyan ember kupecz vált a Pörgye sógorból?

Pörgye: A Tanácsházba voltam. Begyűtt a végrehajtó aztán lemondott a hivataláru. Aszonta hogy máma volt utollára végrehajtó.- Nem nekem való - mondta a Tanács titkárnak.
- Vissza megyek a földhöz dolgozni az én atyafiaimmal a többi parasztokkal. Aztán akkor mondta a Tanács titkárnak, hogy tebeléd szeretett. A titkár meg megmondta neki, hogy én sógorod vagyok. Aztán eljárók az érdekedbe.

Katalin: /Nevetve/ Jóra bizta a lelkét szegény végrehajtó. Sajnálom. Igazán pályatévészett ember lehet. Mit szólna a Borcsánk ha megtudná? Nem szégyenli magát előtte?

Pörgye: Te előttem szégyelem magamat. ⁴De a Borcsa előtt nincs szégyelni valóm./Indulatosan/ Megérdemlené ha hűtelen lennék hozzá. Meg az ollen asszony aki nem feleség. Csak élettárs... De még az sem. Hanem csak dolog társ. Mind két ökor be van fogva egy járomba. Huzzák az igát., Céltalanul. Esznek isznak alusznak dolgoznak.

Tovább nincs semmi. Ha közeledek feléje gyöngéd szóval, mert szeretném szeretni igazán - Lehord elmond minden könnyelműnek hogy nekem csak a bolondságra szemtelenségre van az eszem. Nem találok meg a dolgot mint ő.
/Hangosan kitörve/ Mit tagadjam hogy számtalanszor elhatároztam hogy kicsapongó leszek mellette. De a tekintélyemet féltettem. Hát ez a te borcsa nénéd.

11 jelenet

Előbbiek Pörgyéné, Ricsajné

Pörgyéné: /Pattogva/ Mi van itt panasznap?
Pörgye: /Meghökken/ Kullogóba járok a Katicánknál.
Pörgyéné: Hallottam...Szép kis kullogás. Jobb a dógod után néznél vén számat Mindig a hivatalos emberekbe dörgülőzködik.
Katalin: Ugy Borcsánk!.... Jó hogy érte gyütté a sógornak.
Pörgyéné: Legalább nem köll kilöknöd, mert ennek nincs ám annyi esze, hogy hun meddig köll lenni oda ragad a székhöl.
Ricsajné: /Lihegve/ Taticzám!A Pötitelendő ul valamit kéjedet a hádatná. Hádju hádja jár. Ippen moot ment a Pöjdéjéthő. /Észre veszi Pörgyéeket/. Tit meg itt bagytok?

12 jelenet.

Előbbiek és Resze

Resze: /vissza jön/ Itt maradt a ceruzám. Látom az asztalon van.
.....Gyün ám a Pásztor is.
Katalin: Minek?
Resze: Aminek én szedi a járandóságot
Katalin: Ha csak a bogarak után nem fizetünk. Nincs nekünk egybünk. Amióta a Tsz feloszlott.
Resze: Förfi köll a házhó. Akkor majd lesz minden. Hiába dógoztok ha be nem fektettek semmit, Katicám. Én evennem anyádat, de mindig viccnek veszi ha szólok neki felüle.
Katalin: Jó lesz Miska bácsi. Nekem ugy sincsen szerencsém.

13jelenet

Előbbiek és Menyhárt.

Menyhárt: Visszagyttem ne érgyen otthun a pap. Ide ugy se gyün be.
Resze: Te Menyhárt jó leszöl tanunak. Ugy is rokon vagy. E veszem a Treszkát. Ha begyün a pap megbeszélem vele.
Pörgyéné: Na pörgye Péter lecsusztál a násznagyságbul. Mehetünk.
Pörgye n: Még ami késik az nem mulik. /megkönnyebbülve mind a ketten /el/
Resze: /Ricsajné fülébe hangosan/ Most nem tempózok ám igazán elvonnék ha idefogadná. Majd én megfogadom hogy a Ricsaj Ferkó hagyatéka nem gazt terem ezután, hanem szép acélos szemü piros buzát. Kékesszöke rozsot habfehér sörárpát, duzzadt szemü zabot öklömnyi krumplit, tejesfazéknyi répát, nagy csüvü kukoricát, lóheri lucernát, biborherét és mindent ami köll az életünkhöl.
Ricsajné: De mit fodná be Miska?
Menyhárt: A száját ha egyebet nem.
Ricsajné: Nincs netünt most se tücsünk se bodarunt. A trattor muntát meg nem birjuk pénze? Idazé Mista?
Resze: Majd minden megváltozik.
Katalin: Gyenge vigasz. /lakásba el/
/Kivülről kutyaugatás hallatszik/

14 jelenet.
Előbbiek és az öreg plébános

- Menyhárt: /meghökkenve/ Mégis begyün az atya ide is.
 Plébános: /kopog az utcai ajtón/. Dicsértessék a Jézus neve.
 Menyhárt: Mindörökkén dicsérjük.
 Resze: Éppen a lelkiatyára van szükség.
 Plébános: Nagyon szépdolog hogy manapság ilyet hallhatok.
 Ricsajné: /Keresztet vet, aztán széketkinál a papnak/ Tettét leülni.
 Plébános: Ah.. Köszönöm. Ne fárasza magát édes leányom. /Menyhártra néz/ Jó hogy itt találom Menyhárt barátom. Ugyanis maga is elfeledkezett a párberről öt éve. azóta nincsen beírval.
 Menyhárt: Mé nem írta be a plébános ur.
 Plébános: mért nem fizette be!
 Menyhárt: Plébános ur! Istenem van hogy tizenkét éve nem hálok a zaszony-nyal. Hát akkor mi után fizessek én párbért. Nem vagyunk mink má párok.
 Resze: A Menyhárt azt hiszi hogy kanyabrákot szed ám a tisztelendő atya.
 Plébános: Mosolyogva/ Oh dehogya dehogya. Ez énnekem járandóságom, éppen mint magának a csószfölköntő.
 Resze: Na akkor fölkoppanik az álla pörgyeután nekem se fizetnek most-má. Pedig a tisztelendő atya mezőjén is burjánzik a gyom, sok a gaz.
 Menyhárt: Annyi baj legyen. Csak a havi fiksz járgyon meg a stóllapénz! Ugyebár igaz plébános ur?
 Plébános: Igaz is nem is. Keserves dolog ez így koldulni a megszolált bérért.
 Resze: Kvittek vagyunk lelkiatya én is azt teszem. De még ha eredménye volna. Ha minden háznál megadnák.
 Plébános: Akkor tényleg kvittek vagyunk.
 Resze: Hanem tisztelendő atya éppen jókor ját itt. Legyen segítségem-re. Én beházasodnék ide a Treszkához aztán jövőre tetézvel fizetném a párbért. Maga is jól járna én is jól járnék meg a Treszka is jól járna! Hát nem igaz?
 Plébános: Ha vállalni merik az élet küzdelem nehézségeit kölcsönösen. akkor nem lehetetlen. De a Treszka néni is akarja?
 Resze: Kérdezze meg tüle a tisztelendő atya.
 Menyhárt: Csak ki ne sodrófázzon bennünket. A zelső férhőmenést is megbánta, duhaj ember vót az ura.
 Resze: Még is szerzett.
 Plébános: Tényleg szerzett. Földi javakat, de az igazi örökélet boldogságára nem gondolt. Lehet hogy a Resze Mihályt jobban szeretné.
 Menyhárt: Mint kutya a somfabotot.
 Plébános: /Hangosan Ricsajné fülébe/
 Treszka néni! Ez a Resze Mihály beházasodna ide magához. Lenne-e.
 Ricsajné: /Bototkap, Reszét megakarja ütni de a pap nem engedi/
 Ez a Mista addig nem nyutszik mét ti nem polulom a dómányát. Mindig tléfál velem. Ledény tolába is id tett velem.
 Plébános: Ugy látszik hogy akkor is szerette.
 Resze: Mind ahogyan az isten fölöttünk van az olyan igaz hogy akkor is szerettem. De a Treszka is szeretett engem. Csak a katonászkodás miatt nem kerütünk össze. Nem győzte bevárni a három évet.
 Ricsajné: A lányom a Tatitám megy félhő. Annak bajó nem ám netem. Bén létemje... Mer fölfi az töll a házhó minden bizonnyal. Töll.

Mel fölfi nétün tontle megyünk tisztára. Oda lesz a Licsaj Pejtő hadománya.

Menyhárt: A Katicát itt hagyta a Sugár Pista. Azokbul nem lesz semmi. Akkor csak neked köll férhöl menned./nevetve/

Ricsajné: Itt hatta? /összezsapta a kezét siráscsukló hangon/ Jédut Mália tent jódep. Hát mé!?

Menyhárt: /Paphoz/ Ismeri a plébános ur ezt a Sugár ¹stvánt?

Plébános: Igen ismerem. Becsületes munkás ember. ¹gazságszerető.

15 jelenet

Előbbiek és kettő rendőr polgáriruhás nyomozó meg sugár István

Rendőrtizedes: Tiltott gyűlés. Rajt értem önöket. A Népköztársaság nevében felszólítom mindazokat akik ezen helyiségben vannak elnem távozhhatnak. Amig erre engedélyt nem kapnak.
/ A rendőrtizedes után egy közrendőr utánna a tanácselnök utánna Sugár Istvánt egy civilruhás nyomozó kíséri.

Katalin: /a belső szobából jön/ Szent isten mi történt itt kit keresnek?

Rendőrtizedes: Ricsaj Katalint.

Katalin: Én vagyok

Rendőrtizedes: Népköztársaságunk nevében mint elsőrendű őrizettest letartóztatom. Amit kérdezek arra igazán feleljen.

Ricsajné: /Tessét helyet podlalni, üljenet le minálunt/

Rendőrtizedes: /A nyomozó polgári ruhással és a tanácselnökkel helyetfoglalnak az asztal mellett. A többiek pedig tisztelgő állásban várják a további fejleményeket/.

Ricsajné: /Mit sem gondol a rosszra biztatja sorba őket/ Tessét főtisztejendő uram jeülni, med tés Fejtánt minet átót itten. Mindentinet gyut hely. /Reszére fenyeget nevetve./ Meg ennet a vén tópénat itt.

Nyomozó: /miután az aktatáskából nyomtatványokat vesz elő kéréseket intéz Katalinhoz/ Mi a neve?

Katalin: Ricsaj Katalin:

Nyomozó: Hol született és mikor?

Katalin: Somhidán 1917 március 15-én

Ricsajné: /Sugár felé/ Madát nem ötmejem, med adotat se. /nyomozóra meg a rendőrökre mutat/ üjjön le mada it.

Nyomozó: Kérem ne zavarja a kihalgatást.

Menyhárt: Nagyot hall ám szegény feje.

Nyomozó: Igen /hangosan fülibe/ Hallgasson ne zavarjon.

Ricsajné: Talán a tsz csét téettét atajgyát ujra. Többet nem állunt be. Intább féjhó megy a atitám. Daddátodunt magunk. A Ricsaj Fejtő hagyatékát nem engedjük.

Nyomozó: /Közrendőrnek/ Vezesse ki a mamát.

Rendőr: /átkarolja Ricsajné kezét, kivezeti/

Ricsajné: Mit ataj mada itt az én hajlétomba - tivezet?

Nyomozó: Ricsaj Katalin mi a maga foglalkozása?

Katalin: Földmives

Nyomozó: Talán háztartásbeli inkább?

Katalin: Mindegy.

Nyomozó: Ismeri ezt a férfit - Sugárra Mutat.

- Katalin: Igen ismerem.
- Nyomozó: Honnan és mióta?
- Katalin: A somogyodi állami gazdaságban dolgoztam vele 1956-ban.
- Nyomozó: Milyen ismeretségük volt önöknek, talán szerelmi?
- Katalin: Munkatársi.
- Nyomozó: A letartóztatott Sugár István azt vallotta, hogy maga menyaszonya volna neki?
- Katalin: Ha le nem köszönt volna rólam.
- Nyomozó: Hogyan köszönt le?
- Katalin: Levélben.
- Nyomozó: Találkoztak-e azóta?
- Katalin: Nem.
- Nyomozó: Mi hozta magukat ennyira össze hogy házasságra akartak lépni. Magamár negyven éves ugye?
- Katalin: Elmulottam.
- Nyomozó: Eddig miért nem ment férjhez?
- Katalin: Nem akartam.
- Nyomozó: Valami oka van.?
- Katalin: Igen. Édesanyám szenvedése apám kegyetlenségeitől. A veréstől még a fülhangját is elveszítette.
- Nyomozó: Miért szegte meg ezen fogadalmát? Hogy most mégis férjhez akart menni.
- Katalin: Kettős okom van erre. Az egyik az hogy rágyöttem arra a példabeszédi igazságra, hogy jajj a rosszal, de jajabb a rosználkül. Mert ha apám élne nem jutottunk volna ilyen tönkre. A másik ok az hogy Sugár Istvánt megszerettem példás munkájáért az igazságszeretetéért.
- Nyomozó: Meg a lázításáért is talán?
- Katalin: Ilyent nem vettem rajt észre.
- Nyomozó: Még talán most is szereti?
- Katalin: Semmi okom sincs arra hogy ne szeressem.
- Sugár István: Köszönöm.
- Nyomozó: Önnek nincs beleszóllása.
- Katalin: Csakis öneki van. Ez a kettőnk dolga.
- Nyomozó: Az igaz. Viszont a nyomozás az én dolgom és csak az felel akit kérdezek. Tehát Ricsaj Katalin mit szeretett meg Sugár Istvánban? Mondjon valami tárgyi bizonylatot valami cselekvést.

16 jelenet.

Mind.

- Katalin:** A somogyodi "Megértés termelőszövetkezetnek első brigádvezetője volt. Szerették a tagok mert nem csapott be senkit a munkaegységgel. De az elnök meg a főkönyvelő valamit mégis olyant tettek hogy ebből a tagoknak kára származott. Sugár István megvédte őket az elnökkel szemben helyezkedett. Ezért hamarosan leváltották a központtal mint lázítót. Sugár István próbálkozott érvényt szerezni az igazának, de akkor olyan politikai hazugságokkal vádolták, hogy kilépett a termelési csoportból. Ez akkortájtban történt amikor én is kiléptem a somhidai "Barátság"-ból. Így találkoztunk össze az állami gazdaságban, ahol ott dolgoztunk 1956 októberig egy helyen Somogyodon.
- Nyomozó:** Együtt vettek részt az ellenforradalomban is?
- Katalin:** Pistának köszönhetem, hogy nem keveredtem bele, mert én a földért amit bevitettem a tsz-be nyugtalan voltam, de ő azt mondta soha ne cselekedjek törvényteleniséget. Ha a törvény visszarendeli apám földjét vegyem el. De semmiféle erőszaknak nincs hatalma azt visszaadni. Milyen jó volt reá halgatni még csak most látom.
- Nyomozó:** Mi az ami magát ebben megnyugtattja?
- Katalin:** A törvény és az igazság.
- Nyomozó:** Ezt a tiltott gyűlést is az igazság és a törvény szellemében hívták össze a tisztelendő atyával.
- Rendőrtiz:** Főhadnagy elvtársnak jelentem hogy éppen amikor beléptem akkor dicsérte meg a főtisztelendő Sugár Istvánt. Kiszámíthatatlan kapcsolataik vannak ezeknek az ellenforradalmároknak.
- Nyomozó:** Majd felgöngyölítjük mindenesetre nagyszerű eredményt értünk el, ezzel a leleplezéssel. /Észre veszi Resze Mihályt a csőszfőlöntővel/. Kérd mit akar itt avval a mércével?

17 jelenet

Előbbieik és Burján

- Resze:** Csőszfőlöntőt akartam szedni.
- Nyomozó:** Miért csak akart?
- Resze:** Mert nem kaptam nincs ezeknek maguknak se, ide hozni kőne.
- Nyomozó:** /Elnökhöz/ Megbízható az öreg?
- Tanácselnök:** Milyen szempontból?
- Nyomozó:** Elsősorban politikailag, másodsor pedig reá lehet-e bizni ennek a háznak biztonságát amíg ők letartóztatásban lesznek.
- Tanácselnök:** Az öregasszony is? Hiszen süket. Nem ért az semmihez.

- Nyomozó: Elnökeltárs felelősségére itthon maradhat, de az öreg vigyáz rá hogy valami bajt ne csináljon.
- Resze: /örömmel/ Szívesen kérem.
- Nyomozó: Akkor hát megyünk a Tanácsházhoz. Resze Mihály és Ricsaj Ferenczé kivételével. Resze Mihály itt marad a Háznál addig amíg a letartóztatottak sorsa eldől. Vagyis a valóság kiderül.
- Ricsajné: /Siránkozva bejön a rendőr kíséretében/
Jajj netem ittenem, mit atajnat énvelem öreg létemre a csopojt-
ba. Nem tudot én má ott dodozni.
- Resze: /Leelkedve kiált a fülébe/ Hallgass elne rontsad az egészet
Nem azért vannak itt.
- Ricsajné: / Nézi meglepetten hogy sorakoznak kifelé minnyájan/.
Hát má emennet? Te nem mét el Mitta?Ezet beléptet mindahnyian?
- Resze: /Ricsajné fülébe/ Nekünk má nem köll belépnyi sehová.
- Ricsajné: Mitta! Valami baj van?
- Resze: Ne félj Treszkám én nem hagylak. Itt maradok veled.
- Ricsajné: Hát azok a többiek? Katicám hová megy.
- Resze: /a fülébe akarja hangosan de Ricsajné eltolja magától/
Addig én nem mehetek el innen amég Katica vissza nem térhet.
A tanácsházba mentek a rendőrökkel. Ne félj: nem tsz-csé ala-
kitás. Együtt mennek a vőlegénnyel. Talán bizony eljegyzés lesz
18 jelenet
Resze és Ricsajné
- Ricsajné: Miskám értem amit beszélsz újra hallok mint fiatal korom-
ban. Mi történt itten? Meséld el /zokogva/ Mond el Miska
mi történt itt?
- Resze: /halkan/ Treszka! Hallod?
- Ricsajné: Hallom csak mond, csak beszélj.
- Resze: Csoda történt veled Treszka ugy beszélsz mint lánykorodban.
Emlékszöl-e még arra mikor én elmentem katonának?
- Ricsajné: Emlékszem Miskám. Bocsáss meg hogy nem vártalak meg. Megvert
az isten érte. De most jóvá teszek mindent. Szeretlek még
élek.
- Resze: Jó van Treszkám édes Treszkám én se leszek hálátlan. Megmentem
a Ricsaj Ferkó hagyatékát ha addig élek is. /Átölelkeznek/

Függöny.

II. Felvonás

Szin: somhidai tanácsház egyik helyiségébe. Iróasztal székek és ahogy a lehetőségek engedik telefon és a többi. Kárász Vendel és Suskó Jóska Pörgye. Pétert akargyák meggyőzni még mielőtt benem gyűnnek a tanács dolgozói Füzi Mátyás ~~is~~ /kisbíró/ hivatalsegéd, magukra hagyta őket.

Amikor a függöny felgördül a három ember vitája hallatszik.

1. jelenet

Kárász suskó, Pörgye

- Kárász Vendel: /Testes fiatalember, szemforgatással/ Beztos!...
- Suskó Jóska: /Sovány magas kissé szaporabeszédű/ Nyugoggy megöregem hogy Galambvölgyi Miklós tuljár az eszükön.
- Pörgye Péter: Ahogyan én is ismerem a jegyző urat, nem köll félteni. Igaze Kárász Vendel?
- Kárász V: Pontosan erről beszéltünk a Suskó Jóskával is... Beztos Igaze Suskó?
- Suskó J: Ugy ahogy mondod öregem. Jó fekszik a pártnál is. Pedig nem is kommunista.
- Pörgye P: Hát nagy esze van neki sok emberrel tett jót. Áldott jó ember.
- Kárász V: De, Péterbetyám meg is köll ám védelmezni, mert támog^atták. Iszen tuggya hogy tárgyalás lesz.
- Suskó J: Nyugodj meg öregem hogy melléje áll majd a falu.
- Kárász V: Beztos!
- Pörgye P: Hát mirül is van szó? Én ugy mondom mind van. Nem tudok semmit e felü. Kik piszkálósznak?
- Kárász V: Ezek az ellenforradalmárok? Evvel hálálják meg neki hogy nem vitette el őket.
- Suskó: Na még megteheti ha nem maradnak a bőrükbe. Nyugoggyanak meg.
- Pörgye: Meg is érdemünék.... Beztos.
- Kárász: Beztos.....
- Suskó: Ez a bukott végrehajtó akarja megfurni.
- Kárász: A Szikra.....
- Suskó: Na meg a Veri ezek csusznak másznak Tarcsán is a rabok után.
- Pörgye: Ezt a Verit is védelembe vette a tanácsba dolgozhatik, aztán most ez is ellene fordulna? Iszen a Veri nagy haragba van a Katiczával. Gyűlölik egymást. Persze sa Sugár is kommunista meg a Pap is békepep. Védelmezik egymást.

- Kárász: Holló nem vájja ki a másik szemit...Beztos
- Suskó: Nyugodj meg öregem, hogy Galambvölgyit nem birják megfurni.
- Pörgye: Hát iszen együtt isznak kártyáznak a járásiakkal meg a megyeiekkel.
- Kárász: Ez a szerencse hogy a koncsik kevesen vannak..... Beztos!
- Suskó: Nyugodj meg öregem hogy az Eblaki Jóska nagyobb kommunista mint akármellik pártkönyves.
- Pörgye: Aztán mégis ellenforradalmárnak tartják a faluban.
- Kárász: Beztos...
- Suskó: Nyugoggy meg öregem hogy lejérgya magát.
- Pörgye: Má régen lejárta magát. Iszen amikor még az urak egzisztáltak addig azok ellen beszélt. Most meg a kommunisták ellen.
- Kárász: Beztos: Aztán nálánál nagyobb kommunista nem köll.
- Suskó: Nyugoggyon meg Péter bácsi amíg a Galambvölgyi lesz az élen addig nem gyut szóhol.
- Kárász: Beztos! De tsz se lesz somhidán.

2 jelenet.

Előbbiek és a Pézsmás

- Pézsmás: /Kopódott ruhában - zsákokkal a hátán, de már szinen kívül kezdi a mondókát, közben szinte lép/ Pézsmát rókabőrt, görénybőrt, Zerna cica bőrt... Jónapot kívánok az elvtársaknak.....
Áh... a Pörgye gazdatárs is itt van!... Akarok is tárgyalni vele Izleti ügyben.
- Pörgye: /Restelkedve/ Nem érek én arra rá.
- Pézsmás: Talán csak nem bánta meg hogy a multkor is keresett egy kis friss pénzt. Remélem hogy oda adta a kisbiró elvtárs?

3 jelenet.

Előbbiek, Király új végrehajtó;

- Király B: / új végrehajtó adópanasznapot tart./
Jóreggelt kívánok engem várnak? /A másik helyiségbe átme gy/
- Kárász: Beztos /utánna el/
- Suskó: Igen az elvtársra várunk /el/
- Pörgye: Én a Galambvölgyire / utánnuk/
- Pézsmás: Hát a Fúzi elvtárs nincsen itt?
- Fúzi M: De bizony itt vagyunk Látom a nemzeti vállalat is képviselve van.
Nincsen semmi.

Pézszás: Nincsen? Akkor már megyek is. /el/ A szinpadon kívül/
Pézszás, rókabórt, nyulbórt, birka bórt, zernacicabórt.

4 jelenet

Előbbiek Füzi

Füzi Matyi: /Takarítás közben az íróasztal fiókját kihuzza/ Kiveszi a
Vera zerna cicáját.

Pörgye P: /Visszalép a szinre/
Jóreggelt Matyi!

Füzi Matyi: Jó reggelt Pörgye Péter bácsi. Nagyon jó hogy gyün. Lesz szives
elviszi azt a macskát megnyuzni.

Pörgye: Viszi az ördög rossebgye. Hát mi vagyok én? Talán macska pocér.

Matyi: Neharaguggyon Péter bácsi de a Galambvölgyi elvtárs mondta hogy
vigyem el magához. Tegnap eladta a bőrit a "pézsmapatkányos
embernek. szép zerna szór a legdrágább.

Pörgye: A jegyzőur mondta? Az már más. Akkor hát elviszem de a bőrээр
maj te gyüssz el.

Matyi: Mingyárt hozok egy zsákot abba beletakargya.

Pörgye: Csak siess, mer mennyi akarok vissza! Az asszony nem is tuggya
hogy ide gyüttem.

Matyi: /el/ Sietek /Fütyörész/

Péter: /utánna kiált/ Te ez nem a Veronka macskája?

Matyi: Zsákkal jön beleteszik a cicát/. Nem érdekes hogy kié.
el van adval.

Pörgye: Na mindegy.... Persze micsinájon az ember egy jegyzővel; nem igaz?
/zsákkal és a cicával el/ Ha begyün a jegyző ur mond meg nekije
hogy kerestem.

Füzes M: Van kend a bajban. Szegény ördög.

5 jelenet

Matyi és Veri

Füzes: /Hivatalsegéd takarítás törölgetés közben a hivatalba jövő
Veronához/ Jóreggelt Veronka!

Veri: Sötét ruhája felett átmeneti kabátban retiküllel a kezében a
köszönést szeliden fogadja. Kabátját gombolja. /Jóreggel Matyi/

Füzes M: /Előzékenyen nézegeti a kabátot és szegre akasztja/ Szivesked-
jen megengedni hogy a kabátját a szegre akasszam.

Veri: Köszönöm Matyi egészen elkényeztetet.

Matyi: Szives örömmel Veronka. Olyan pazar illata van a kabátjának amit
akkor is érzek mikor távol van tőlem.

- Veri: Matyi, nem tulozzon ez már több mint bizalmaskodás.
- Füzes M: Ne tessék érte haragudni jóindulatból fecsegtem.
- Veri: De hogy haragszom magára nem lehet haragudni... De mi ujság?
- Füzes: Azt ne is kérdezze máma mozgalmas nap lesz itt. A Járástól Padragi elvtárs beidézttette a boléttás dülőixeket meglesznek szoritva.
- Veri: A Ricsaj féle földekről is szó lesz?
- Füzi: Treszka nénit nem hivatták. Tuggya-e Veronka hogy a Ricsaj féle földek Pörgye Péter használatába jutottak.²
- Veri: Nem tudok: Aztán mióta?
- Füzi: Tegnap óta.. persze maga nem volt itthon Tarcsára volt.. Igazán mivel jött haza volt-e már tárgyalás?
- Veri: Dehogy volt Matyi majd visszatérek erre. Inkább beszéljen a Pörgye Péter sógorral.
- Füzi M: / Szájon üti magát/ ²Hej de kár volt eljáratni a számat... Hivatali titok.. Inkább mástól tudná meg. De ez a Pörgye olyan kiálhatatlan ember. Örül a mások bajjának. Avval henveg hogy jó volt őneki idejébe hazamenni Ricsajéktól... Egyre avval hivalkodik, hogy azt mondja - majdnem bajba keveredtem. De hát éssen vagyok - ahogy ő mondja magáról.
- Veri: Ezt az ügyet hivatalon kívülnek kell tekinteni Matyi. Mert ez Ricsajék magánügye.
- Füzi M: Bonyolult egy szennyes ügy ez Veronka. Nem jó ebbe belekeveredni. Magának meg nem is ~~já~~ érdeke, mert kiegyeztek annak idején a testvérek.
- Veri: Ki mondta azt Matyi?
- Füzi M: Hát a Galambvölgyi a titkár elvtárs. Mert a Pörgye huzódzott tegnap, hogy azt mondgya- ha kiderül rám jegyző ur.... / mert még most is jegyzőzi meg urazza őtet/ Hogy én közre játszok, milyen nagy szégyen lenne. Azt mondta erre a Galambvölgyi hogy megbélyegzett embereket könnyű elintézni... Igen ám felelt Pörgye De a Veri az nem megbélyegzett....Micsoda? / Erősködött a titkár elvtárs/ ösvény szélén jár Veri is..Nem lett volna ~~érdeke~~ szabad eljárni neki az örizetesek érdekiben. Meg különben sem érdekelt a Ricsaj földben, mert amikor a tsz-be beléptek kielégítést kaptak az örökségből.
- Veri: Hej ez a méregkeveső! Köszönöm Matyi.... Tarcsán meg jó mederbe folyik az ügy. Az ügyészség kivizsgáltatta... Ártatlanok. Alibit kapnak... De még folyamatban van egy másik ügy. Sugár Istvánnal kapcsolatban. Somogyodon már ott vannak az államvédelmiek.. Kaposi elvtársat letartóztatják.../Jobbkéz mutató ujját a szájához emelte/

Matyikám amiket mondtunk egymásnak szigoruan - veszélyesen bizalmas. Egyenlőre elég ennyi ugy-e?

- Füzi: Legyen nyugódt Veronka... De Veronka nem birom már ezeket a száraz rideg formákat.... Mi van a kis cicával?
- Veri: Sajnos a ciluskám elveszett amig Tarcsán voltam.
- Füzi: Jobb is szegénykének. Galambvölgyinek ugyis útjában volt.
- Veri: Csak nem? Mi kifogása lehetett ellene?
- Füzi: A "Napközi" konyha. Kevesebb a moslék avval amit a ciluska megevett.
- Veri: Nem az övé a moslék.
- Füzi: Nem hát, hanem a disznaié.... Hát mit gondol Veronka, miért van mindig baj a nevelőnőkkel.
- Veri: Csak nem a mosléken vesznek össze?
- Füzi: De bizony. Trika néninek is azért kellett elmenni harmanc éves működés után. Veronkám még csak annyit a végrehajtó még mindig ját Katalinnak az érdekében?
- Veri: Egy példásan járó derék ember a végrehajtó de az mellett sulya van a szavának.
- Füzi: Pedig a Galambvölgyi bolondnak tartja, hogy fölmondta az állását.
- Veri: Majd megtudjuk hogy ki lesz a bolond.
- Füzi: /Meglepetten/ Itt vannak....
/sugva/ Padragi és galambvölgyi az ablak alatt jöttek
/jobbkeze mutató uját a szájához emeli/ Mint a sir...

6 jelenet.

Előbbiek Galambvölgyi Padragi

/ Padragi félig öszülő vágott bajuszu ötven év körüli markáns alaku, utánna Galambvölgyi szintelen sápadt arcu gubbadt testartásu közép magas termetü beszélgetés közben színre lépnek/

- Galamb: Magam fogom legépelni.
- Padragi: Köszönöm de az elvtársnő is elvégezhetné.
- Galambv: Veronka ugy is elmaradt a munkájával azt bekell neki hozni.
- Füzi: /elsőnek köszön/ Jóreggelt kívánok.
- Mindnyájan: Jóreggelt kívánok.
- Galambv: Bejöhetsz az én irodámba ott nyugodtabban kihalgathatod a feleket.
- Padragi: Egészen mindegy, lényeg hogy egyenkint jöjjenek hozzám.
Nem szeretem a zürt.

- Veri: Az esti tulórázással utolértem magam titkár elvtárs. Állhatok rendelkezésére.
- Galambv: Egyénként engedje be az embereket Veronka. Közben iktassa a postát meg a levelezést. Matyi maga meg Pörgye Pétert hija ide a tanács-házba.
- Füzi: Igen /el/
- Veri: Igen.. Titkár kartárs sziveskedjen igazolni azt a nyilatkozatát /levelet nyujt át/
- Galambv: /olvassa magában/ezzel várni kell különben a mai kihallgatáson dől el majd...
/Padragival el a másik helyiségbe/

7 jelenet.

Veri és Szikra István volt végrehajtó/

/Szikra végrehajtó mint aki utazás után van átmeneti kabátban/

Végrehajtó:/ Illetve volt végrehajtó mert felmondta állását/ Csokolom a kezeit Veronka.

Veri: Jónapot... Kérem még nincs elintézvel. Majd a mai kihallgatások után. Padragi elvtárs van itt a járástól.

Végrehajtó:De miféle kihallgatás? Nem de inkább tárgyalás?

Veri: Egyénként engedem be a feleket.
ez a Parancs!

Végrh: Parancs? Igen? .... Kiváncsivá tesz Veronka.

Veri: Nem én..... én...én.. magam is kíváncsi vagyok most már.
Mi van Somogyodon?

Végrh: Telitalálat.

Veri: Igen? Valóban Sugárnak van igaza?

Végrh: Veronka! Sugár István egy tiszta jellemű kommunista. Nem afféle párt-könyves elvtelen, bajkeverő.... Kellett az Kaposinak..Már el is tanácsolták.

Veri: Sajnálom hogy nem ismerem Sugárt rendes férfi lehet.

Végrehaj: Ugy gondolom hogy rövidesen lesz szerencsénk az új sógorral.

Veri: De Katalinnal baj van még mindig. Nagyon nyakas, az érdekiben járok és nem áll velem szóba. Nem jön ki hozzám még az ötperces beszélgetésre sem.... Ez nekem úgy fáj, hogy csupa félreértésből gyűlöl engem..../sirval/ Ugy szeretnék vele jót tenni és kibékülni. Meg is teszek mindent az érdekében. De hogy mi lesz a mi békességünkkel - nem tudom.

Végrehaj: Nyugodjon meg Veronka közel a vigasztalás. A félreértésnek ki kell világosodni, minden területen. Így nem lenne értelme a Forradalom vívmányainak hogyha a régi zavaros világ szerencsefiai még most is zavartalanul zavarhatják a légkört csak azért, hogy értelmetlen peccsenyűjüket sütögessék a forradalom tüzénél. Halálos kár lenne a küzdelem, a kifröccsent vér cseppek, az emberfeletti nélkülözések áldozatok a nagy emberi célokért. Ha a társadalom aláásói kétségbeejtenék az eszme hívóit... Ahogy a must cukorja erjed és borrrá forr, úgy forrja ki magát a társadalmi rend és ~~édes~~ béke édes pillérének nektárja.

7 jelenet.

Előbbiek Pörgye Péter

/ A tanácsházon kívül hangos kijelentéseket lehet hallani/ Fülbe gyónás?
Hát - e meg mire való? Menjen be a kukac... Én a templomba se megyek gyónni... nem ám most nincs papunk..

Pörgye: /jön a színre/ Van vagy nincs nekem nem hiányzik... Ugy Veronka^e
/Veronka felé/ nekünk nem hiányzik. /Észre veszi a végrehajtót/
De mit látnak a szemeim. Ime a végrehajtó ur. Mivel gyütt meg tarcsáról? Beszélte-e Katicával?

Végrehajtó: Beszéltem.

Pörgye: Hát a Menyhárttal?

Végrehaj: Avval is. Tisztelendő atyával is mindegyikkel beszéltem.

Pörgye: A pappal is? Iszen maga kommunista.

Végrehaj: Aztán baj az?

Pörgye: Nem... Aztán hogyan néznek ki?

Végrehaj: Jól meghiztak.

Veronka: Tényleg?

Pörgye: Veronka nem látta őket?

Veronka: Nem.

8 jelenet.

/előbbiek, Ordas Lajos, Galambvölgyi. Burján Mihály tanácselnök,
Padragi, szatócs és Bucsai gazdák/

Ordas: /kopogtat az ajtón, belép a színre köszön/ Jónapot kívánok

Galambv: /Másik ajtón titkárszobából jön színre/ Jónapot Lajos bácsi.

Mingyárt itt lesz Padragi elvtárs... Veronka maga meg be megy az én szobámba. Az elnök még nincs?

- Burján M: /szinre lép/ Ittvagyok Miklós
- Galamby: Szervusz Miska. Éppen jókor. a te irodádban lesz a kihallgatás.
- Padragi: /szinre jön/ Jobb lesz itt a kihallgatás.
- Veronika: /Aktákat visz át a teremből a másik szobába/
- Végrehaj: /követi feltűnés nélkül/
- Padragi: /Ordashoz/ Hogy hívják magát?
- Ordas: Állva beszél/ Ordas Lajos
- Padragi: /Nézi a névsort/ Hivattam magát /hangosan/ Persze hogy hivattam
Maga is a rendetlen emberek közül való. Nem ismernek törvényt.
Nem baj majd megtanulnak a bíróság előtt.. Figyeljen ide.
/egy papírról olvas/ Nyilatkozat. Alulirottak tudomásul vesszük
hogy az 1955-ben lefolytatott földcsere alkalmával - amikor a
"Megértés" termelő csoport tagosította azt a földterületet amelyek-
be ami volt földparcelláink is beleestek. A 10-es törvény
szerintjogtalanul foglaltuk vissza. Azért a mai napon ezekből a
parcellákból kilépünk. További gazdálkodásainkat illetve ter-
melésünket a csere útján elfogadott és telekkönyvileg bejegyzett
területen folytatjuk.
- Most válaszolni kell. Alá írja vagy ellent mond?
Maga dolga Ordas bácsi. Vagy betartja a törvényt vagy vállalja
a következményeket.
- Ordas: Én...én természetes hogy visszacserélhetem a földet, ha azt
Okos Ferencné Sávoly Mária is akarja mert én vele cseréltem.
- Padragi: /Nézi a névsort/ Eblaki Korró, Ordas.... Nem találom azt a nevet.
Meg kell hivatni okosnét.
- Burján felesleges, mert Okosné egyénileg nem döntő tényező.
- Galamby: Azért meglehet hívni.
- Padragi: Akkor Ordasbácsi ügye függőbe marad /Irt a papírra/elmenthet.
- Ordas: /el/
9 jelenet
- /Kivülről hallatszik olyan mint a vaddisznó legjobb lenne be sem
menni.
- Szatócs: /belépnek/ Jónapot kívánok
- Bucsi:
- Padragi: Csak egyenként lehet
- Szatócs: /Vissza ment/
- Bucsi: Egyedül is csak azt mondjuk amit együtt mondanánk.
- Padragi: Nagyon foghegyről beszél ugylátom. /Erélyesen/ Majd a bíróság
előtt fölteszi a hangfogót.
- Bucsi: Azt is akarom hogy a bíróság elé jussak. Ut derüljön ki az

valóság. Másképp ugysem lehet bennünket megértetni.

- Padragi: Majd megáláljuk a megértés módszerét.
 Bucsi: Azt is akarjuk.
 Padragi: /^Felolvassa a nyilatkozatot/Alá írja vagy megtagadja?
 Bucsi: Megtagadom mert törvénytelenül alakult a "Megértés tsz"
 Vele semmiféle tárgyalni valónk nincsen /el/

10 jelenet

Előbbie

- Szatócs: /Köszön/ Jónapot kívánok.
 Padragi: Hogy hívják?
 Szatócs: Szatócs János.
 Padragi: Hivattam magát is hajlandó-e visszalépni azokba a földekbe amiket az 1955 évi csereutján kapott kézbe?
 Szatócs: Ha a törvény kötelez rá akkor igen, de önkéntesen nem lépek vissza.
 Padragi: Akkor nem is írja alá ezt a nyilatkozatot?
 Szatócs: Nem is tudom hogy mit tartalmaz.
 Padragi: /Felolvassa/ Na mit szól hozzá?
 Szatócs: Én nem írok alá semmit még az ég istennek sem. /el/

11 jelenet

Suskó, Csabai? ^{bl}blaki, Padragi.

- Suskó: Én kérem adópanasz felszólalás végett gyűttem.
 Babai: Én is.
 Eblaki: Jónapot kívánok.
 Padragi: /Galambvölgyihez és Burjánhoz/ Igy én nem tudok tárgyalni talán az adófelszólalás történe az elnök elvtárs irodájában.
 Burján: Lehet kérem /el/
 Suskó:utánna mentek

12 jelenet

- Eblaki: /Odaült az asztal mellé Padragival szembe/ Hogy tetszik lenni padragi uram?
 Padragi: Nem jó ^{bl}blaki bácsi. Köszönöm kérdésit de nem jól vagyok. Mikor Somhidára kell jönnöm. Akkor már félek előre. De a multkor maguknak megígértem hogy mégegyszer kijövök. Hát arra tartom a szavamat. Kijöttem igazán nem lett volna muszáj kijönnöm.

Érti Eblaki bácsi? Egyszerűen átkellett volna adni az ügyészségnek. De én nem akarok rosszat maguknak. Gondoltam, hogy megpróbálom a lehetetlennek látszót. Mert Eblaki bácsi itt Somhidán olyan rendetlenségben van, hogy nem lehet az embernek kiismerni magát benne. Itt valami nem jó dolog van, valaki rosszul gondolkodik. Vagy talán mondhatnám úgy is hogy törvénytellenes bűnös emberek laknak itt Somhidán. Nem érdemlik meg a kiméletet. De mivel szavamat adtam, hát én állom is az adott szót.

Eblaki: Nem vagyunk ám mink sem bűnösebb emberek mint a Somodiak vagy gesztiek, vagy a Várdaiak. A különbség csupán az, hogy azokban a falukban saját parcelláikat tábláztatták a termelő csoportba tömörülők. Nálunk meg olyan egyének táblásítottak, akinek nem volt a kijelölt területen tulajdonuk. Csupán három egyének. Ricsaj Ferencnének, Okosnének és Ordasáknak. Természetes hogy könnyebb volt azokban a községekben visszaállítani a nyugodt állapotot, ahol senkinek az érdekei nem szenvedtek csapdát. Ne tessék minket rossz embereknek tekinteni mintha mi vétkessek volnánk. Csupán arról lehet szó hogy mi rosszabb helyzetbe vagyunk mint sok másik.falu.....Egyébként úgy tudom, hogy egyenkint óhajjt velünk tárgyalni. Nekem így is jó.

Padragi: Igen igen egyenkint.... Szóval az Eblaki bácsinak így is jó.

Eblaki: Jónak jó, habár.....

Padragi: Eblaki bácsi kérem arról van szó.....

Eblaki: Na ez érdekel..... Figyelem.

Padragi: Egy nyilatkozatot készítettem, amit vagy aláírnak vagy megtagadnak. Itt például akik megtagadták azokat egyenesen átadom az ügyészségnek, hogy "törvénytellenesen foglaltak földet" Akik pedig aláírják azoknak nem lesz kellemetlenségük. Eggyik a másikat nem okulhatja. Azért kívánatos az egyenkénti tárgyalás. /Aztán felolvasta a nyilatkozatot/.

Eblaki: Most mi az Eblaki bácsi álláspontja? Aláír vagy ellent mond? Kérem én a törvény ellen nem teszek, de oktalanság is volna. A törvényt nem kell nekünk a népnek aláírnya. A törvényt tiszteletbe kell tartani. De - főleg - betartani. Ez a nyilatkozat olyan félíg parancs féle. Ha aláírom akkor egy egész parancs lesz belőle. A multkor nem erről volt szó, hanem arról hogy egy közös tárgyalásra meghívják a "Megértés" Tsz tagokat is, minket is, hogy közösen találjunk valamilyen megoldást. Én erre számítottam is mindnyájan ezt vártuk. Minek írjak alá ilyen parancs félét, ha a kérdés megoldatlan marag.

Padragi: Ismétlem Eblaki bácsi, hogy én csak a maguk érdekében jöttem ki és ezt találok a megoldás egyetlen lehetőségének. Szigorubban kellene eljárni. De én nem teszem mert erre Önöknek ígéretet is tettem. Az törvény az törvény és aki nem tartja be, annak viselni kell a következményeket.

Eblaki: Én a törvényt úgy ismerem, hogy megvédi az ember igaz ügyét. A törvény nem korbáncs nem ostor, hogy mindig a durrantós vége - a sudár pattanjon.

Padragi: Hogy érti ezt az Eblaki bácsi?

Eblaki: Ugy értem, hogy a törvény nem azért van, hogy mindig minket parasztokat sújtson. A törvényt nem csak velünk kell betartani. A törvényt azoknak is be kell tartani akiket azért fizetünk, hogy a nép ügyét intézik.

Padragi: Még most sem elég világos a beszéd Eblaki bácsi.

Eblaki: /Emelt hangon/ Világos lesz itt a kép Padragi uram, csak tisztázni kell azt hogy/Ricsajné, Resze?, Okosné, Pekori János besurrannak halkán csendben/. Kik voltak azok akik a zavart elindították. Kik az okai annak, hogy mi akik áldozatul estünk egy törvénytelenül alakult - termelő csoportnak nevezett - erőtlensége miatt. Hogy 1955 óta nem tudjuk ősszel, melyik földparcellába lesz a krumpli, kukorica, árpa, zab. Melyik földet trágyázzuk, melyik parcellán végezzük őszi mélyszántást és így tovább. Kik zavarták meg a termelés rendjét? Ami nagyon fontos nemzetgazdasági érdek. Remélem hogy ez márcsak nem minket terhel?

13 jelenet.

Előbbieket Burján t-elnök

Burján: /Az elnöki iroda ajtón kívül állt halgatózott, aztán indulatos mozdulattal elébe lépett Eblakinak/Akkor mikor mi 1955-ben termelő csoportot szerveztünk, akkor is a parasztság érdekében cselekedtünk, ezt nem lehet elvitatni. Csak amikor közbejött 1956 október 23 vagy 28.... amikor ez a fejlemény megakadt, akkor kellett volna hősiködni, hogy megne történt volna az aminek meg kellett volna megtörténni.

Eblaki: Miska! Dátumokkal nem lehet a tények elől kitérni.

Burján: Ha nem lett volna október 23 meg október 28....

Eblaki: /Erélyesen/ Mihály!..... Akár huszonháromnak nevezzük ezeket a dátumokat akár huszonnyolcnak mindegy, a tényeket nem lehet véka alá rejteni. Így nem lehet megtalálni a kibontakozást.

Talán teszerinted azért oszlott szét a "Megértés" Tsz mert ellenforradalom volt? Nem azért hogy életképtelen volt és bomlásnak indult!

- Burján: Az igaz hogy a mostani szemmel nem lehetne egy olyan csoportot összehozni. A mostani Munkás Paraszt kormány nem engedné meg, hogy úgy ahogy mi alakultunk - most megalakulni lehessen. Sőt törvény ellenes volna /el a saját irodájába/
- Padragi: Eblaki bácsi volna egy harmadik lehetőség: a földek telekkönyvi visszacszerélése alapján, de az érdekelt feleknek 20% állami illetéket kell lerónni.
- Burján: /visszajön egy gépirásos jegyzőkönyvet hozott Eblakinak mutatja/ Na tessék Jóska bácsi ezért oszlott fel a "Megértés" Tsz.
- Eblaki: /Belenéz az írásba magába olvas/. Tudok erről a jegyzőkönyvről ezek már elcsépeelt dolgok. Mink is felhozhatnánk egyoncsépeelt dolgokat. De ezzel nem jutunk előbbre.
- Én hajlandó vagyok a telekkönyvi visszacszerére.
- Padragi: Eblaki bácsi választott....
- Eblaki: Éppen itt van Okosné akinek a földparcelláját visszacszerélhetjük ha akarja.
- Galambv: Csak hogy az nagyon bonyolult lenne, a sokféle szerződésírás miatt.
- Burján: Nem is lehet visszacsérélni mert az a pár ember akinek most nincs földje, mert a "Siker" Tsz.cs. betáblásította a volt földjét honnét lenne kárpótolva?
- Padragi: Mi közünk nekünk ahhoz. Aki megfizeti az illetéket az visszacszerélhet.
- Burján: Padragi elvtárs legyenszíves átfáradni az én helyiségembe.

14 jelenet

előbbieket Okosné, Pekori.

- Eblaki: /Okosnéhoz/ Mariska te is itt vagy hallottad hogy visszalehet cserélni a telekkönyv szerint - illetékfizetés mellett. Hajlandó lennél-e?
- Okosné: Én csak annyit mondhatok, hogy az én uram meghalt. A "megértés" - tsz-be az lépett be az irta alá. Én nem. De én nem is ismerem el a tsz-nek semmi féle intézkedését reám nézve, különben is fölcszlott a "Megértés".
- Padragi: /Burjánnal visszajönnek/ Én követelem azokat a földeket amiket az én apám kifizetett és amikről az megszállékolt. Nekem nem köll senki átkos földgye, Nekem az enyém köll.

- Padragi: Asszonyom maga nem tudja mit beszél. Szembe találja magát a törvénnyel.
- Burján: A csere azért is lehetetlen mert a volt "Megértés" tagok személy szerint nem rendelkeznek jogkörrel, mivel földjeik táblásított területbe vannak.
- Eblaki: Ne tegyük bonyolultá az ügyet. Hanem minden egyes csereszerződést amelyben a visszacserélendő parcellák megnevezendők, aláírjuk a visszakapók egyenként, személy szerint. A visszaadók szerint pedig az egyetemes volt Megértés tsz tagok - minden darabonként együtt mindnyájan aláírják.
- Burján: Ezt nem lehet. Mert ugy abban a formában már nem telekkönyvi tulajdonok ők. Tehát telekkönyvi akadálya lenne a visszacserének.
- Eblaki: /Mosolyog/ Akkor meg nincs semmi baj sem, ha az a tulajdon - amely a kölcsönös csere alapján jött létre sem más.
Vagyis az elnök elvtárs szerint a mi volt cserénk törvénytelen. Igy akkor lényegében nem is áll fönn az a telekkönyvi tulajdon amely az 1956 előtti állapotot korlátozná.
- Padragi: Maga milyen ember Eblaki bácsi? Honnan veszi mindezeket? Talán sokat olvasott?
- Eblaki: Mért... bajj az?
- Padragi: Dehogy. Sőt magával lehet tárgyalni.
- Eblaki: /a többi megjelentek felé/
Én csak a saját személyemben tárgyalok, ha nem helyeslik szóljanak de én a visszacserélés mellett foglalom állást.
- Padragi: Ugy van! Beszéljenek maguk is.

15 jelenet.

- Pekori: Nekünk a József beszédje nagyon is tetszik. Felesleges azt megzavarni. Amit ő mondott azt helyeseljük: elfogadjuk.
- Okosné: Nekem nem köll senki földgye, de én nem engedem a magamét.
- Eblaki: /Mégkönnyebbülve/.
Ha a csereszerződés alapján visszalehet cserélni szóljanak. Én a törvényt betartom./elakar menni, de Galambvölgyi szól/
Galambv. Eblaki bácsi az állami tartalék terület miatt még sem lehet egysegesen vissza cserélni, az egész "Bolottás" dülő állami tartalék területnek van nyilvánítva.
- Padragi: Azt pedig nem lehet szét szedni.
- Galambv: Huszonötholdas parcellákba lehet csak használni.
- Padragi: Valamilyen célgazdálkodásra.

Galambv: Összeállnak kukoricatermelésre. Már meg is történt a társulás. Pörgye Pétert, Suskó Józsefet meg is idéztem, ők társulnak a saját parcellájukat illetve a régit pedig neki adnánk azoknak akiknek a táblásítás során nem jutott föld!

Ebleki: Ez már engem nem érdekel /el/

Galambvölgyi, Resze Mihály, Ricsajnéni, Szikra végrehajtó, Veri.
16 jelenet

Galambvölgyi: /Ricsajnéhoz és Resze Mihályhoz/

Maguk milyen ügybe jöttek?

Resze: Beiratkozni. Beházásodok a Reszkához úgy sincsen férfi a háznál.

Galambv: Katicát meg sem várják míg hazajöm. Bele eggyezik majd?

Ricsajné: Nem vagyunk mink kiskorúak.

Végrh: /Veronkával színre jön/.

De nem ám. Nincsen ilyenfajta jogrend hogy a gyermek beleeggyezik e a szülők házasságába.

Veronka: /Lelkesedve/ Anyukám: Gratulálok. Jószerencsét kívánok, éljenek szépen Reszebácsival.

Ricsajné: Köszönöm /sirva fakad/ Ne ítélj meg érte Veronka... Mihályt leánykoromban is szerettem... Nem vártam meg amíg hazajött a katonaságból. De mit is tegyek? Nem tudom mitévő legyek. Ne ítélj meg édes Veronkám.

Resze: / Zsebkendőjével a szemit törölgeti/ Ricsaj Ferkó hagyatékát én akarom megmenteni nem engedem a Bolettás dülöt Pörgye Péternek. Inkább.....

17 jelenet.

Előbbieket Pörgye Péterné.

Pörgyéné: /Perlekedő hangon színre jön/ Mi van a Pörgye Péterrel? Hun van Péter? Jegyző ur maga hívatta a kisbíróval.

Galambv: Az előbb itt volt.... de...de most nem látom.

Okosné: Meglógott..... az áruló.

Pörgyéné: Mi féle áruló? Majd adok én neki árulóst meg Bolettást dülöt, meg tanácsházat.

Galambv: /Átmegy a másik helyiségbe telefoncsengő hallatszik/

Burján: /Padragihoz/ Mit tetszik szólni ezekhez elvtárs.

Padragi: Galambvölgyi egye meg a főztit én nem kérek belőle.
/El Burjánnal/

Pörgyéné: Édes Treszka néném bocsássa meg hogy ilyen gyalázatosságot akart Pörgye elkövetni, de itt a tanácsházba szedte rá valamire a jegyző ur. Aszongya nekem tegnap, hogy nem is merem megmondanyi.... mondok neki mit? - aszongya: A Ricsajék fölgyit a Bolettásit... hogy mink a jegyző urnak.... mer hát üneki nem jár föld... aztán mintha a mienk vóna, aztán mintha a mi földgyeink meg mintha a másoké lennének.....

Asztán urem fia máma reggel elmentem a hegyre rakogatni, vetetegetni: Mikor haza érek kérdem anyámtól.....

Huna Péter? - Aszongya anyám a jegyző híjatta az irodába. "zt hittem hogy elsülledék a föld alá. Alig volt jártányi való erőm idáig. Na ha megszökött elülem, majd otthon elcsipem. Majd adok én neki hivatalbéli barátságot.

/el/

18 jelenet

Szikra, Veri, Galambv. Okosné

Végrh: /Veronkához/ Most mit teⁿgyük?
 Veronka: Nem tudom. Tanácstalan vagyok. Simán szerettem volna lefolytatni. Erre nem gondoltam.
 Végrh: Simán fog ez így is menni.
 Veronka: /Beszél abba a szobába ahol Galambvölgyi telefonált./
 Galambv: Halló.... Jönnek?..... Köszönöm!
 Veronka: Galambvölgyi elvtárs beirhatom anyukámat meg Resze bácsit?
 Galambv: /Szin mögül/ Jövök!
 Okosné: /Sirval/ Mibe kevert minket a Galambvölgyi ur;!
 Galambv: Ugyan kérem...Mibe kevertem volna... Semmibe...Majd kiderül, hogy kik ebben a bajkeverő lázító, ellenforradalmárok.

19 jelenet

Előbbieket két rendőr Resze.

Kettő rend: /kopognak az ajtón/

Galambv: Tessék!

Kettő r: /elől a szakaszvezető utánna a tizedes/

Szakaszv: Éppen jókor jöttünk itt vannak a keresettek... Szikra István elvtársat keressük.

Végrh: Amint látni tetszik itt vagyok.

Szakaszv: És Ricsaj Gáborné Fodor Veronát.

Veri: Ugyancsak jelen vagyok.

Szakaszv:/Írást vesz elő/ A járási rendőrkapitányság utasítását hajtjuk végre

/Elhelyezkedik az asztal mellett/papírt ceruzát vesz elő jegyezni kezd/

Milyen ügyben járt ön Tarcsán az internálótáborban Szikra elvtárs?

Végrh: Az ügyészségen volt elintézni valóm.

Szakaszv: Beszélte is az ügyészségen valakivel?

Végrh: Igen az ügyészség vezetőjével.

Szakaszv: Milyen természetű beszélgetés volt az?

Végrh: Ahogy vesszük: Magánemberek szabadsága érdekében... közügy.

Szakaszv: Ricsaj Gáborné Fodor Verona!

Veri: Jelen!

Szakaszv: Együtt jártak Szikra Istvánval.

Veri: Nem egészen.

Szakaszv: Mi az hogy nem egészen?

Veri: Mert én csupán a sógornóm érdekében jártam. Szikra István meg a falu megbizásából többek érdekében.

Szakaszv: Hogy hogy a falu megbizásából?

Végrh: Megbizó levelet irtak alá az emberek.

Szakaszv: Kik irtatták alá?

Végrh: Nem tudom.

Szakaszv: Hogyan lehet az kérem, hát ki adta át önnek a megbizó levelet?

Végrh: Menyhárt Ferencné.

Szakaszv: Egyedül?

Resze: Nem egyedül én velem.

Szakaszv: Hogy hívják magát?

Resze: Resze Mihály.

Szakaszv: Hát miért irtatták maguk alá azt a levelet?

Resze: Mert ártatlan embereket fosztottak meg szabadságuktól.

Szakaszv: Ezt nem maguk döntenek el.

Resze: A nép szava! Isten szava!

Szakaszv: Majd meglátjuk... kezdjük az első tételt. Mi indította Szikra elvtársat mint kommunistát arra, hogy ellenforradalmárokkal tart fenn összeköttetést?

Szikra: Éppen azért mert kommunista vagyok kötelességem a forradalom vívmányait féltetni és minden visszahatást előmozdító cselekményt megakadályozni. A hű kommunista nem félemlítéssel szerez ~~Érvény~~ érvényt az eszme diadalának, hanem a becsületen nyugvó igazság erejével.

- Szakaszv: Szóval ön szerint elvtárs; az előállítottak illetve a Somhidai-
~~ek~~ őrizetesek valamint a somogyodi Sugár féle összeesküvés nem
ellenforradalmi tevékenység?
- Szikra: Megvagyok győződvel arról hogy hivatali hatalommal való visszaélés
leplezésére történt ez a törvénytíprás.

20 jelenet

- Galambv: Mi ez ha nem cinkosság?
- Veri: Galambvölgyi elvtárs! Fő a nyugalom.
- Galambv: Cinikus beszéd...Látszik hogy önök minden helyzetben nyugodtságot
szinlelnek.
- Szakaszv: Galambvölgyi elvtársat kénytelen vagyok figyelmeztetni, hogy
hatáskörén kívüli beszéddel ne zavarja rendőri adatgyűjtésemet.
Kénytelen vagyok az ön jelenlétét egyelőre mellőzni. Van itt még
helyiség, tessék végezni hivatalos dolgát máshol amíg én a kihal-
gatást befejezem.
- Galambv: Bocsánatot kérek... Készséggel átmehetünk... Tessék Resze bácsi
és Ricsaj néni velem jönni.
- Ricsajné: Én nem hagyom Veronkámot elkísérni. Itt leszek vele inkább be se
iratkozunk.
- Szakaszv: Tessék csak nyugodtan végezzék dolgaikat. Semmi törvénytelenység
nem fog történni. Egyébként szükséges két érdektelen bizalmi.
Felkérem Okos Ferencnét és Pakori Jánost a kihallgatást végighal-
gatni.
- Resze: Treszkém ne lépjünk vissza. Mert hátha megbánnánk. Nincsen nekünk
fecsérelni való időnk... Így nem lehetünk tovább.
- Ricsajné: Nem bánom Miskám! Ha maga úgy látja.
- Resze: /Átölelé Ricsajnéét/
Te vagy nekem a Ricsaj Ferkó hagyatéka légy hát az enyém valóban...
Igazán a törvény betűi alapján.
- Ricsajné: Jól van Miskám! Leszek! De annyi a baj Katicám a táborban Veronkám
is hátha oda kerül.
- Resze: Annál inkább szükség van a főfira. Én nem hagylak bennötöket.
/El Galambvölgyi után Ricsajnéivel/

21 jelenet

Szikra, Veri, Kettő rendőr

- Szakaszv: Ricsaj Gáborné Fodor Verona!
Milyen viszonyban van ön Ricsaj Katalinnal?
- Veri: Rossz viszonyban.
- Szakaszv: Akkor minek kereste fel őt Tarcsán? Mit beszéltek?
- Veri: /Sirval/ Éppen ez fáj nekem hogy Katica annyira neheztel rám hogy nem jött ki hozzám beszélgetni, pedig engedélyt kaptam a beszélgetésre.
- Szakaszv: Szóval nem is találkoztak?
- Veri: Nem.
- Szakaszv: Egyelőre letartóztatom az ügy kivizsgálásáig.....
Szikra elvtársnak honnan van ideje utazgatásra hivatali elfoglaltsága mellett?
- Szikra: Nem vagyok hivatalban, felmondtam az állásomat.
- Szakaszv: Mi indította erre az elvtársat?
- Szikra: Megszerettem Ricsaj Katalint. Feleségül akarom venni. Dolgozni akarok a földbe...Ricsaj Ferenc hagyatékát megakarom menteni.
- Szakaszv: Értem! Az ügy kivizsgálásáig felügyelet alá javaslom az elvtársat.

22 jelenet

- Galambv: Készenvagyunk. /Resze és Ricsajné után színre jön/
Szakaszv: Én is készen volnék. /Okosné és Pekori felé/ sziveskedjenek az adatokat alá írni.
- Pekori: Kéremszépen..... De én nem akarok....
- Okosné: Teremtő Istenem, hát még mindig a jók szenvednek?
/aláírnak/
- Szikra: Tessék nyugodtan lenni emelt fővel megyek az igazságszolgáltatás felé.
- Veri: Nekem nem kell a Ricsaj föld. De másé sem lehet csak akit megillet.
Ricsaj Kataliné.
/Rendőrok előtt elindulnak Szikra és Verona/
- Resze: Derék jó szándék
- Ricsajné: /Resze Mihály nyakába borul átöleli megcsókolják kölcsönösen egymást/
- Resze: Ricsaj Ferenc hagyatéka jó kezekben van.

F Ü G G Ö N Y !

III. F e l v o n á s

Szin: Ricsajék Házánál lakószoba

1 jelenet

Ricsajné és Resze

/A szin mögött függöny közben harangszó/

Ricsajné: /Egyedül a szinen/ Jézusom Krisztusom segíts meg! /keresztvetéssel/
Harangoznak misére....Édes jó Istenem! Ezt is megérhettük újra...
Katicám! Katica! Hun van ez a lány?

Resze: A pajtába zavargya a három kis macskát. Megakargya fogni őket.
/kezében a csószfömlöntővel meg egy kis batyuval/ Hađ zavargya
üket még engemet is hívott, hogy segítsek neki macskát fogni. Nem
bolondultam meg vén létemre macskákkal játszani....Hanem Treszkám
add ki az én ruhámat én emegyek tületek isten hírével.....

Ricsajné: /Ijedten/ Mit beszél kend? Mi lölte illen hörtelen? Ki bántotta
kendet?

Resze: A valóság.

Ricsajné: Hát a meg mi a nyavalakórság?

Resze: Ami valóság.

Ricsajné: De hát mi? Mit akar kend evvel mondanyi?

Resze: Amit mindenki tud....Bizonyosan te is Treszka. Csak titkulod
előttem.

Ricsajné: Isten mentsen illenrű még hallani is nem hogy tunnyi. Iszen békes-
ségben is élünk meg aztán szöröncsénk is van. má belevettük ma-
gunkat kis disznó félékbe. Meg aztán tehén vételre is gondoltunk.

Resze: Gondunyi gondutunk, nem is mondhatom, hogy nem. De annak előtte.

Ricsajné: Minek előtte?

Resze: Amég a Katicza be volt.....e.....e hát nem vót itthun.

Ricsajné: Csak nincsen utjába a Katicám, Miska?

Resze: Nekem?... Akkor nem én mennék el. Mindig az megy aki lábalatt van.

Ricsajné: Kinek a lába alatt van kend?

Resze: Még most senkinek, de holnap vagy holnapután ki tugya.

Ricsajné: Ostoba beszéd.... Hogyan tud illent kitalálni?

Resze: Én? Sehunna. De hallottam a mult vasárnap ahogyan a misérű
gyüttünk...

- Ricsajné: Mit hallott kend? Kitül?
- Resze: A Suskó Jóska meg a Pörgye Péter avval gyött haza, hogy: Na majd ha a Szikra elveszi A Ricsaj Katácát az öreg Reszének is kifelé áll a kocsiruggya. Hát gondolom én ezt nem várom meg.
- Ricsajné: Jajj nekem édes jó istenem, hát azér mennek ezek a templomba?
- Resze: Ezér! Meg a papot böcsmérelik hogy így megváltozott meg úgy másképp beszél mint annak előtte... Mert Pörgye Péter tudta azelőtt is hogy "Békepap". Meg hogy a Sugárral együtt ígéretet/ tettek a tsz-csé megalakítására..... Azér szabadultak ki. Ölég az hozzá ne huzzon vonnyon engem senki. Ne legyek én senkinek a lába alatt.

2 jelenet

Előbbiek Füzi Matyi. Katica

- Füzi M: /Kivül/ Katica! Ricsaj Katica!
- Katica: /Másik oldalon kívül/ itt vagyok Matyi! Mi jót hoztál?
/Szinre jön egy kis zernaszőrü cicával/
- Matyi: /Szinre lép/ Vendégek lesznek.
- Katica: Aztán kik ha szabad érdeklődni?
- Matyi: Szikra elvtárs az új párttitkár.
- Katica: Igazán eljön Matyi, nem tréfa.
- Matyi: Igazán! Semmiféle - fa még tűzifa sem.
- Resze: /Csószfölköntővel és batyuval/ Akkor siessünk ^Treszkám gyere add ki a ruhámat. /lakásfelé el/
- Ricsajné: /utánna siet/ Nem adom Miskám.... Nem... Nem engedem el.
- Katica: /utánuk/ ^Csak nincsen valami baj? /Matyihoz/ Mit szólsz a cicámjő?
/cirógatja a cicát/
- Matyi: Szép zerna... Ilyennek drága a bőre /szájon üti önmagát/ Szép lesz ha nagyra nől.... Szakasztott mása a néhai culusnak.
- Katica: MÉR hogy néhai - hát mi van a cilussal?
- Matyi: Eltűnt.... Hiányzik is Verinek. De most má ugysem érne rá vele játszani. ^A hivatal leküti.
- Katica: Matyi! Eltudja látni Veri a tanácsttkári teendőket?
- Matyi: Különben mind a Galambvölgyi.
- Katica: Most már bátrabb vagy a Galambvölgyivel szemben mióta lebukott.
- Matyi: Katica: Valóban nagyon éfti Veri a hivatását.....
- Katica: Nem érdekel.
- Matyi: Nem érdekli? hát ez meg hogyan lehet. Hiszen Veri magáért milyen szép cselekményt vitt végbe. Valóságos hős tett amit elkövetett magáért Katica.

- Katica: Kár volt a fáradtságért. Sugár Istvántól sem szívesen vettem. Pedig neki köszönhető a fordulat.
- Matyi: Itt van ám Sugár elvtárs tervezik Szikrával és Verivel, hogy Somogydot meg Somhidát is termelőszövetkezeti Szocialista községre alakítsák át. Együtt akarnak ide jönni.
- Katica: Veri is?
- Matyi: Azt gondolom, vagy legalábbis szeretne ide jönni. Nagyon fájt neki a haragszom rád játék. Szeretne kibékülni Katicával.
- Katica: /Felnevet/ Matyi! - Elviszed neki ezt a kis cicát....Cilus helyett ciluskát....Mindgyárt kötök rája másnit. - Anyám! Édesanyám!
- Ricsajné: /szinrejön/ Tessék!
- Katica: /Kacag/ Hozzon ki egy szép piros szallagot.
- Ricsajné: Minek?
- Katica: Erre az édes kis cicára. "lküldöm a Verinek az uj tanácsitkárnak.
- Ricsajné: Milyen macskénak? Mingyá viszem a szalagot /szinrejön/
Itt a szalag. Milyen macskára köll?
- Matyi: Erre a kis zernára.
- Katica: Ide nézzen.....de édes kis cila!
/Nyakára köti közben még beszélgetnek/
- Ricsajné: Te Katica! Mi van veled? "nyire megváltoztál, máskor nem álhattad ki a macskákat.
- Katica: Ha a Resze papa segített volna akkor még két cicát is fogtam volna. De a papa valamiért mérges volt nem segített.
- Matyi: Katica sjessen mert már mennék sürgős volna.
- Katica: /Arcához szoritja a kiscicár/ De édes vagy.....Matyi! Vigyázzon ám rája.
- Matyi: Mit mondjak a Verinek?
- Katica: Amit akarsz.
- Matyi: Csak bizza rám Katica. /el/

3 jelenet

Katica, Ricsajné, Resze, "blaki,

Eblaki: /Kopog az ajtón/ Jó napot kívánok!

Ricsajné:/örvendvel/ Aggyon isten Józsi de jókor hozta az isten.. Megnyugtattja az öregemet elakar menni tülem...Miska! /el/

Resze: /szinmügül/ Hallom....

Ricsajné: Gyűjjön ki itt van Eblaki Józsi

Resze: /Örvendvel/ Hozott isten Józsi öcsém. - Misére mész?

Eblaki: Oda is. De ide is be kellett jönnöm.

Resze: Palán a Treszka üzent?

- Eblaki: Nem... A Menyhárt ^Kerencei úgy beszéltük meg hogy ide jöjjünk mert nagy dolgról kell beszélünk.
- Ricsajné: Amég a ^Kerkó ideér megmondom hogy a Miska itt akar hagyni bennünket.
- Katica: Aztán mér Miska-papa?
- Resze: Még a kányák is azt vijjogják. Tik meg nem tudátok?
- Katica: Ugye hogy kár-kár?
- Resze: Nem kár... Ide vezetett a jóakarát. Lábalatt vagyok. Ide házasodik szikra elvtárs a volt végrehajtó. És felesleges akság vagyok.
- Ricsajné: Dehogy-dehogy...
- Katica: Ne képzelődjön Miska-papa.
- Eblaki: Ejnye Miska bácsi. Mi vette le a lábáról magát? Hát mi lesz a Ricsaj hagyatékkal? Megingott úgy látom... Most semmi esetre se szabad ilyen lépést tenni. Sokkal fontosabb ügyben járok.
- Katica: Kivele édes Józsi bácsi. Vigasztaljon meg minket.

4 jelenet

Előbbieik pézsmás

- Pézsmás: /Kivülről/ Pé...ézmát, ró...ókabórt, görénybórt, birka bórt.
/Benyitja az ajtót. Nyári köpenyfélét visel hátán zsákkal/
Zerna macska bőrét magasáron veszek... Tessék mondani hogy a tanács hivatalsegéd volt-e itt már?
- Katica: Volt!... nem régen ment el egy szép kis zerna cicával.
- Pézsmás: Akkor sietek utánna. Bizonyára Pörgye kartárshoz ment mert ő nagyszerű nyuzó.
- Eblaki: Ugy látszik abból minden kikerül. Honnan ismeri Pörgye Pétert.
- Pézsmás: Üzleti ügyből. Jó nyuzó... A Galambvölgyi féle zernát is nagyon szépen megnyuzta.
- Katica: Csak nem a Veriét?
- Eblaki: /Felkacag/ Képes rá.
- Pézsmás: Bocsanat a zavarásért. Vizontlátásra. /el/Kivülről/
pé...ézmát, ró...ókabórt, nyu...ulbórt, görénybórt, zernacica bőrét.

5 jelenet

Ricsajné, Katica, Eblaki Menyhárt

- Menyhárt: Egy kicsit későn gyűttem.
- Eblaki: Jobb későn mint soha!
- Resze: Neked is használt a Tarcsai levegő. Egészen meghiztál
- Ricsajné: Mind meghiztak.

Eblaki: Emberek vannak a táborban is.

Katica: A Józsi bácsi is kóstolta már az ilyen fajta üdülőhelyet.

Eblaki: Még a kezdet legelején.

Menyhárt: Mindig akad jóra való ember aki elviteti a másikat.

Eblaki: Jó lenne már egyszer végetvetni a besugásoknak.

Resze: Most letörött a szarvuk ezeknek az áll elvtársaknak.

Eblaki: Csak nem kell elkiabálni előre mert nem aluszik az ördög.

Menyhárt: De nem ám.... Még csak ezek fogtak össze valahogyan... Igy vakítani a népet mint ahogy ezek teszik. Látjátok most hogy kiestek má nem köll nekik a tsz-csé, most a pógárokkal bratyiznak. Má mindenki arról beszél hogy, na most a kommunisták megcsinálják a közös nagyüzemet. Az áldott jó Galambvölgyit kiengedték tenni. Kicsuszott a Burján Miska is. Ez fáj a Pörgyének is Suskónak is meg a kárásznak is. Nem tudnak össze szuzni. De hát te nem törödsz most már semmivel Jóska. Egészen elpártultál a néptől. Hallom hogy ellensége vagy a közös gazdálkodásnak!

Eblaki: Ki mondta ezt?

Menyhárt: Mindenki, mert aszongyák rólad, hogy keményyaku vagy. Hogy csak azért se... Mert...

Eblaki: Ferkó bátyám, maga téved az én személyemet illetően.

Menyhárt: Hát hát pedig azt beszélik rólad hogy akit még Padragi elvtárs se tudott megpuhítani ahhoz már hiába megy akármilyen népnevelő.

Eblaki: Látja Ferenc bácsi itt van a nagy tévedés. Engem csak megtéveszteni nem lehet/ de van olyan dolog ami él bennem és nem egyezik a többi emberek nézetével.

Resze: Nem ám még az enyém sem. Én má az isten házába se kívánkozok az "istentelen" emberek közé. Ez a Pörgye meg a Suskó meg a Kárász jobb ha nem mennének az isten házába.

Eblaki: Na neféljen Miska bátyám nem sokáig járnak ezek misére. Mert ott nincs ám seft.

6 jelenet

Szikra Sugár Veri Katica, Eblaki

Szikra: /Kopogtat/

Katica: Tessék!

Szikra: Ha szabad akkor bejövünk, remélem nem is rosszkor! De nem is egyedül jöttem Katica.

Sugár: Nem vagyunk alkalmatlanok?

Veri: Legfeljebb kiseprűznek bennünket.

Katica: Szó sem lehet róla.... "Endes népeket szivesen látunk minálunk.

- Szikra: Csak nehogy baj legyen megint belőle.
- Veri: Azon már tulvagyunk ilyentől nem félünk.
- Eblaki: Na a Pörgye Péter még félne.
- Katicza: A Pörgye sógor még így is félhet.
- Szikra: Ne bántsuk szegényt elég a bánata.
- Sugár: Minden esetre köszönjük a szives látást. egyben üdvözlöm eblaki bácsi közöttünk mint olyant aki egészember a lábán.
- Eblaki: Vigyázat barátom, mert még baja lehet abból ha velem egyetért. Veszélyes énvelem barátkozni.
- Sugár: Sőt, magát akarjuk felkeresni a falu szocializálása érdekében.
- Eblaki: Rössz helyre jönnének hozzánk, mert a fiam csak elrontaná a dolgot. Sokkal jobb így hogy ő nincsen itt.
- Sugár: Furcsa, hát a fiatal nem érti meg úgy mint az öreg? Hiszen mi a fiatalokba bizunk.
- Eblaki: Nem is azon mulik, hogy valaki fiatal-e vagy örege. Hanem hogy milyen a szándéka. Én úgy veszem észre hogy lábalatt vagyok... Elég baj ez hogy így van, hát miért kell meghalni az öregnek azért, hogy a fiatal érvényesülni tudjon....¹⁴allom hogy a falunkat szocialista faluvá szeretnék tenni...Hát én részt veszek a munkában...de nem a tsz-ben, hanem ha lesznek megfelelő gazdák skivel társulhatok. A társas gazdálkodásba belépek. ¹⁵e csak a fiam nélkül. Mert vele nem akarok egy gyékényen árulni.

/harangszó hallatszik/

7 jelenet

Előbbiek, Ricsajné, Pörgyéné

Ricsajné:/szinre jön/ Másodikat harangoznak

Pörgyéné: -, - , -, Dicsértessék a Jézus neve! /a kis zerna cica a kezében van amit Matyi elvitt/. Katicám..Katicám visszahoztam ezt a kismacskát. Oda hozta a Matyi.... Hogy a Péter nyuzza meg. Hát hogy énnekem mennyi bajom van evvel az emberrel? Má a gyerekek is kiabálják utánna hogy macskapöcér. ¹⁶Majd adok én neki ne vessetek meg érte de muszáj a sarkamra állni. ¹⁷Nem szeretem én az ilyent, de micsináljak. Ajjaj.....Máma még a misére se tudom elcsalni. Ulyan megátalkodott.

Ricsajné: Majdcsak megtér a sógor is.

Pörgyéné: Még csak az köllene hogy meg ne térgyen /el/ Dicsétessék a Jézus neve!

8 jelenet

Katica, Veri, Sugár, Szikra, Resze

- Katica: /átvette a cicát, Verinek átadja/ Veri!... Fogadd tőlem a hála jeléül, hogy az elveszett cicád helyett én neked adjam ezt a cicuskát.
- Veri: /sirval/ Édes Katicám, ha nem gunyolsz avvel nagyon nagyon köszönöm /átveszi a cicát/
- Szikra: Éljen a békesség!
- Sugár: De a békességnek feltétele van.... Mindenkinek meg kell nyugodni.
- Resze: Majd a temetőben én is megnyugszok.
- Ricsajné: Ugyan Miska?
- Katica: Magának még élni kell!
- Resze: De nem vagyok láb alatt /Sirval/
- Veri: Kár lenne a Resze papáért
- Resze: Nem kár értem mert a Ricsaj földért nem tudok tenni semmit. Most meg újra megkeverik a fiatalok az egészséget..... A Cociálista falut én nem értem.

9 jelenet

Előbbieik Pörgye

- Pörgye: /Szinre jön/ Jó napot! Héj de jó teli találat lenne megint itt a rendőrnek.
- Veri: Csak hogy az a világ elmúlt Pörgye sógor.
- Pörgye: Na...na! Csak nehogy még nagyobb bajt hozzatok a falura.
- Szikra: A kételkedők szavára nem adunk semmit.
- Pörgye: Még ha társasgazdálkodás lenne de nem ám tsz-csé.
- Eblaki: /Erélyesen/ Hát aztán ki lépne teveled társasgazdálkodásra Péter?
- Menyhárt: Meg a társaiddal?
- Sugár: Még megköszönheti ha a tsz-csébe be veszik.
- Pörgye: Magát nem kérdezte senki... Érti?
/fel/

10 jelenet

Ricsajné, Katalin Sugár Szikra

- Ricsajné: Jajj hát mi is lesz ennek a vége?
- Sugár: Egyszerű az egész: Resze Mihály, Eblaki József, Menyhárt Ferenc megalakítják a társasgazdálkodási bizottságot. Elfoglalják a Bolettási dűlőt mint állami tartalék területet aztán a Ricsaj Ferenc összes hagyatékával értsük a Treszkanénit is bele Resze Mihályé lesz.

- Resze: De mi lesz a Katicával?
- Sugár: Katicának én most kérem ki a kezit Treszkanénitül is de Miska bácsi-tól is.
- Ricsajné: Istenem... istenem, de a Szikra végrehajtó ur annyit tett Katicámért hogy.....
- Katalin: Hogy nem is rajtam mulik most már hanem Szikra Istvánon.
- Szikra: Én amit tettem talán szóra sem érdemes, ha nem teljes komoly házassági szándékkal tettem volna. Mit tagadjam hogy én Katalint megszerettem. De ha nem is lehet feleségem akkor sem bánom amit tettem mert ez a tét nem csak a házasság érdekében történt hanem az igazság kiderítése érdekében.
- Mindezeknek megkellett történni azért hogy a falu békéje helyre álljon. A mult önző karieristáival beszámoltunk és bebizonyítottuk hogy a magyar nép nem ellenforradalmár hanem lassu forradalmi eseményeken tisztul az igazi eszme.
- Mind: Ugy van! Ugy van!
- Szikra: Ha ugy van? Ami nem kétséges. Legyen még teljes a megértés azzal hogy ebben a nagy családi eggyüttesben itt a Ricsaj otthonban eggyezzünk meg még abban is hogy....Akit én nagyon megszerettem az utóbbi napokban hetekben és hónapokban, az önzetlen viselkedéséért. Aki Katalinnak is a igaz jóakarója. Az az enyém az enyém legyen.
- Vele épithessük az szocialista falut Somhidán.
- Eblaki? Ki az?
- Katalin: A Veri. /örvendvel/
- Szikra: Igen a Veri.
- Katalin: /Melkesedve megcsókolja Verit/ Bocsásd meg a félreértést én nem haragudtam.
- Veri: Köszönöm a ciluskát. /cirógatja a cicát/
- Sugár: Biztos vagyok abban hogy Veri sem támaszt igényt a Ricsaj hagyatékra.
- Veri: Legyen az az öregeké.
- Szikra: /megfogja Veri kezét/ ^{ma}aga meg az enyém Verike.
- Sugár: /Katalin felé közeledik/ Én meg a magáé.
- Resze: Ricsajnéval összehajol és zokognak/
/ Beharangozzuk/
- Menyhárt: Hát akkor ebbe maradunk.
- Eblaki: A nagyüzemi gazdálkodásban.
- Katalin: Menjünk el eggyütt a templomban

A színművet 1960-ban írtam amikor a termelő szövetkezetek csak kezdeti nehézségekkel küzdöttek. A falusi dolgozók ingadozó álláspontjait lehetett rögzíteni. Igyekeztem a fejlődés menetét olyan érvekkel festeni, hogy hasznos tanulságot lehessen következetesen levonni.

A valóság írása megköveteli, hogy társadalmi hangulat ellenesen nem írhatunk, de mégis nevelő hatása legyen. A IV. felvonást a jelenlegi 5 éves tapasztalatokon túl érezhető események és szemléletek alapján írtam záradékol csupán. Így próbálom bele illeszteni a jubiléumot.

Huszedik Szabad Év ünnepi párhuzamába.

Osztopán, 1965. Február 23.

IV. Felvonás

Szin: Az újjáépített kulturház udvara. A falon emléktábla. Felszabadulásunk 20-ik évfordulójára.

1 jelenet

Verona selyem lepellel fedi az emléktáblát, Eblaki József segít kézreadni a kellékeket. Menyhárt Ferenc Bácsi botozval megy oda.

Menyhárt: Megértük még ezt is.

Eblaki: Meg bizony Ferkó bácsi

Verona: Elég fiatalon ugy-e?

Menyhárt: Ne csufold ki az öreget édes Verona! De annyit elmondhatok hogy nem gondoltam volna még ötévvel ezelőtt.

Eblaki: Mit Feri bácsi?

Menyhárt: Ezt a nagy változást, meg hogy így süljön ki a vége.

Eblaki: Nem Feri bácsi? Ugy-e én mindig biztattam hogy nem kell elkese-redni, az idő meghoz mindent magával.

Verona: Érdemes megünnepelni ugy-e Feri bácsi a Huszéves fordulót.

Eblaki: Feri bácsi csak az utolsó ötöt nézi ugy-e?

Menyhárt: Ugy ahogy mondod, mert a 15 év sok zűrt zavart hozott. De ez az utolsó öt év de jobban mondva ami most történt tavaly - ez szép dolog.

Verona: Mi tetszik legjobban a Feri bácsinak?

- Menyhárt:** Mi? Hát hogy kisült az igazság. Hogy lebuktak a hamis emberek. Lám addig nem ment semmi se jól, amíg az a ^{Gyalomb} ~~Koppány~~völgyi uzsorázta a népet. A tányérnyalói meg árulkodtak, vádaskodtak azért, hogy közel a tűzhöz megsüthessék a maguk pecsenyéjét. Aztán még gőgös büszkék is voltak az eszetlenek.
- Verona:** A ^{Gyalomb} ~~Koppány~~völgyi már régen elment.
- Menyhárt:** Az el-el de itt maradtak a toldalékjai. Egy maga nem tudott volna ám utalkodni, ha nem vették volna körül ezek az ehös pártfogói. Lám ugy-e de berakta őket a tsz vezetésbe is azért nem mentünk eddig semmire amíg a tagság ki nem buktatta őket. Erre az Eblaki Jóskára ugy haragudtak mindannyian, mert okos és igazságos ember.
- Eblaki:** Ami azt illeti Ferkó bácsi még most is haragusznak rám, de ugy-e a harag hatalom nélkül tehetetlen.
- Verona:** A nép nem felvilágosult. /Karóráját nézi/ Nekem el kell mennem. Feri bácsi üljön ide a padra. Látom már sorakozik a falu népe. Józsi bácsi majd rendezze el szépen hogy mindenki jó helyen legyen.
/el jobbra/

2 jelenet

Okosné, Ordas, Pekori, Pörgyéné, jönnek balról

- Okosné:** Veronka! Veronkám! ¹¹aza sietsz?
- Verona:** /szinpadon kívül/ Sietek haza mariska néni majd jövök a párommal.
- Pörgyéné:** Csak siessetek.
- Ordas L:** /Eblakihoz/ Na komám rendezkedsz?
- Eblaki:** Elrendezte a Verona én csak segítetttem amit tudtam.
- Pekori:** Szépen el van rendezvel.
- Okosné:** Úgyes takaros asszony de meg az ura milyen aranyos ember.
- Pörgyéné:** Ugy-e ugye, milyen jól megy azóta mióta az lett az agranómus.
- Pekori:** Persze hogy jól megy, mert tanult ember. Ezt tanulta, ért hozzá.
- Ordas:** Hiába valóság egy ilyen nagy gazdaságba 4500 holdon gazdálkodni kevés a hat elemi.
- Eblaki:** De meg az is más, hogy ezek a mostani iskolák másképpen tanítanak. Azok a régi gazdatisztek nemtudják levedleni magukról a népnuzó mezt. Hol itt hol ott kitör belőlük a zsarnokság. Még ha a tudománya és tapasztalata meg is van. - Nem lehet a népet többé kiszipolyozni. Hamar ellen fordul.

3 jelenet

Resze és a volt Ricsajné párosan jönnek

Menyhárt: /A padon ülve/ Jertek - jertek ide mellém a padra.

Resze: /vidáman/ Nem ülök én.

Okosné: Még fiatal házasok ám.

Ricsajné: Ne csufolódj Mariskám.

Pörgyéné: Jó van ángyom ami igaz az igaz. Szépen vannak maguk kaptyák a nyugdíjat meg még a Resze sógor is dőgozgat.

Ricsajné: De még mennyit Hála istennek mindenünk van.

Menyhárt: Most már nem gazt terem a bolettás dülő.

Resze: De nem ám gyönyörű tábla buza volt benn a nyáron.

Okosné: Azt ellehet mondani.

Menyhárt: Miska sógor /Reszéhez/ Akkor most már megérdemlené a csőszfölnöt.

Pörgyéné: Nem tudta megvédeni a Ricsaj "erkó hagyatékát.

Resze: Jó kezekbe van az!

Ordas: Az biztos hogy jó kezekben van, kivált amiuta ez a Szikra az agranómus, hát minden megváltozott.

Ricsajné: Jajj kedves gyerekeim most meg az egerekkal nem birunk. Össze rágnak mindent annyi van mint a bűn.

Pörgyéné: Hát a ciluska nincs meg.?

Resze: Száz macskának is lenne dolga.

Menyhárt: /Reszéhez/ Te akkor szidtad a macskákat mikor üres volt a pallás Most nem lenne baj ugye ha piszkitanának is a maguskák.

4 jelenet:

Gékocsi berregés hallatszik

Okosné: Meggyüttek.

Pörgyéné: Somosodiak. Katica meg a Sugár

Eblaki: A másikkak meg Kaposiak a megyétől meg a Járástól.

5 jelenet

Dal hallatszik először távoli s mindig közeledő.

Április négyről szóljon az ének stb. folytatólagosan.

/Zászlósan jönnek a fiatalok/

Egy szavaló: /Az emléktábla alá áll és szaval/

Huszadik - szabad - esztendő

Huszadik szabad - esztendő: te mienk.
Sóhajunk érted azelőtt sem pihent.
Számítlan ~~székelt~~ bura vált, *bukott táverum*
Zsarnoki pallos sujtott le száz halált.

Időknek méhe, várandós ígéret.
Kifeslett rüggyel újra nyárrá érett.
Miként a zsenge fülevél szárra kap.
Megerlelt-e szép terményeken drága nap.

Repülünk vissza gondolat szárnyakon,
Akikkel együtt szívünkben él a hon.
Addig is hazánk hűséggel szolgáltunk,
Azóta pedig már gazdáiddá váltunk.

Glóriát fonunk azoknak fejére,
Akiknek tette nappalt hozott éjre.
Világosságot vetíteni szerte szét.
Valóvá tenni célunkat az Eszmét.

Uraknak honát átvette a népünk,
Azóta bátran biztosabban lépünk.
Bősz vihar után vitzükör csendjében,
Magunkat látjuk magunknak képében.

Néhai jobbágy földesur szolgálja,
Napszámos cseléd szabad unokája.
Televíziód, meleg otthonodban,
Ünnepre indit. Ma híres napod van!

Árpádnak népe figyeld a harsonát
Intelme buzdit, tartsad meg szép honát.
Testvére vagyunk minden nép fiának.
Bástyája, őre szabadság vágyának.

Szabadságunkért, régen megszenvedtek
Nagy Magyarjaink akik szólni mertek,
Száműzetésben idegen más honban
Becsülték őket hősköz méltóan.

Ledöltek régi hatalmak királyok.
De Tiszánk, Dunánk folyók! Mégsem árkok
Földünk is haza. Népünk is nép maradt.
Az ember helyett már Combájn arat.

Mesteremberek, munkások, parasztok
Mink magunk vagyunk, termelők, fogyasztók.
Szólhatunk bátran. Tetszik vagy nem tetszik
Dicsérjük aki velünk jót cselekszik.

Gondolatunknak biztató hombárja
takaros legyen. Jajj el ne herdálja,
Rossz kapzsiságnak oktalanságával
Ügyünknek javát. Önsirunkat ásvál.

Órei vagyunk szabadság jogunknak
 Hogyha elbuknánk vétkeznénk magunknak,
 Haj de mindnyájunk cselekedetével
 Erősödünk meg az elmúlt husz évvel.

Örvénylő folyam zuhogó vihara
 Ne vássék fogad a sok fiatalra,
 Maradjon nekik örök menedéke,
 Az egész népre vigaszt hozó Béke!

Mutassuk meg hogy érdemesek vagyunk
 szabadságunkra. Nincs egy mással bajunk.
 Haragot vetni okosan nem lehet.
 Haraggal büntet a rossz cselekedet.

Okosnak - bolond, bolondnak-cifraság,
 rangos szegénység tudatlanul vakság.
 Hogy ha elmélyült tetre kész akarat
 Nem serkenti az embert tudat alatt.

Látásunk tisztul tudatos szemlélet,
 váltja fel bennünk - polgárnak becézett
 elavult rangos szolgálai gőgünket,
 Köszöntjük - Szabad Huszadik ~~Év~~ünköt!

Szeretni szeresd a sok küzdő embert,
 Szolgai sorból felkelni aki mert
 Fegyvertársaid lehetnek még híven
 De jajj akinek igaz társa nincsen.

Mintha csak röpkö suhanó pillanat
 Bölcsője ringna szabad honunk alatt
 És imenezzük gyönyörködve mégis
 Ránk ragyog e nap mosolyog az ég is.

Kevesen vagyunk számszerint magyarok
 Kicsinyek még sem! Hősi barátnak jók.
 Időknek keze amikor megsegít.
 Használjuk jóra okosan perceit.

Reményünk fénye biztatón integet,
 mert sokasodni ugyancsak meglehet.
 Családfáinkat szerelem harmattal
 Ápolja a sok termékeny fiatal.

Édes szüleink szeretve hallhatják,
 a megszólítást: Jó anyánk, jó apánk.
 Örökségképpen szeressük magunkat
 Építsünk szentélyt népes családuknak.

Sok édes otthon tűzhelye melege
 Egész hazánknak alapja mérlege.
 Mosolygó kedves bábikék gögyögnek,
 Csinálnak szállást ujhodított időknek.

Tekintsünk széjjel somogyunk tájain
 a magyar tenger sokszínű bájain.
 Hogyha nem volna egyebünk a nyárnál
 Duszgazdag szívünk ugy is vigad már-már.

Zöldülő völgyek, mezőinknek kertje,
Csobogó csermelyt magához ölelte.
Üdítő vizét isszák őzik nyulak
Tyuktolvaj róák is oltják szomjukat.

Mogyoró bokor alkörmös kökényes,
Ernyős lombjától környékünk regényes.
S amig a harkáj eszik vénfa kérgit
Fürge mókusnak oduházat készít.

Sárguló dombok aranyló vetése
Életkenyérnek újra születése.
S amig a kombájn megöli a termést
Tiszta vetőmag vár újra éledést.

Virágok selyme illatos szirmokon,
Vig madársereg rügynyitó lombokon.
Ékesítsétek nagy ünnepségünket.
Szabadságunket Huszadik évünket!.

1965. február 23-án

Sass József